



Plan uključivanja zainteresovanih strana (SEP)

Energetski projekat rehabilitacije hidroelektrane Salakovac, Bosna i Hercegovina

April 2026.



Sadržaj

1. Uvod	1
2. Cilj	1
3. Opis projekta	1
3.1 Pregled hidroenergetskog sistema	1
3.2 Program rehabilitacije hidroelektrane Salakovac	3
4. Primjenjivi standardi za uključivanje zainteresovanih strana	5
4.1 Standardi Svjetske banke za učešće javnosti	5
4.2 Nacionalni standardi za uključivanje zainteresovanih strana	6
4.3 Interne procedure EPBiH-a	7
4.4 Uključivanje zainteresovanih strana i usklađenost sa ESS10	8
5. Potencijalni okolinski i društveni uticaji radova na obnovi	11
6. Identifikacija i analiza zainteresovanih strana	12
6.1 Metodologija	12
6.2 Pogođene strane projekta	13
6.3 Ostale zainteresovane strane	14
6.4 Ugrožene / ranjive osobe ili grupe	15
7. Strategija uključivanja i metode	15
7.1 Sažetak uključivanja zainteresovanih strana tokom pripreme projekta	15
7.2 Sažetak potreba i metoda, alata i tehnika za uključivanje zainteresovanih strana	16
7.3 Predložena strategija za uključivanje stavova ranjivih grupa	22
8. Plan objavljivanja informacija	23
8.1 Principi	23
8.2 Dokumenti koji će biti objavljeni	23
8.3 Postupci objavljivanja informacija	23
9. Resursi i odgovornosti za implementaciju uključivanja zainteresovanih strana	25
10. Mehanizam žalbe	25
10.1 Struktura i odgovornosti mehanizma žalbi	25
10.2 Kanali za podnošenje žalbi	27
10.3 Proces rješavanja žalbi	27
10.4 Opseg mehanizma žalbe	28
10.5 Mehanizam za žalbe radnika	28
10.6 Osjetljive žalbe	28
10.7 Objavljivanje informacija i podizanje svijesti	28
10.8 Dnevnik žalbi	29
10.9 Izvještavanje o žalbama i povratnim informacijama zainteresovanih strana	30



Nacrt Plana uključivanja zainteresovanih strana
Projekat povećanja obima obnovljivih izvora energije - Hidroenergetski projekat Salakovac

10.10	Praćenje i izvještavanje o žalbama	30
10.11	Sistem za rješavanje žalbi Svjetske banke	30
11.	Upravljanje promjenama	31
Prilog 1 -	Odluka o valjanosti okolinske žalbe.....	32
Aneks 2 -	Obavještenje o valjanosti okolinske žalbe	33
Prilog 3.	Obavještenje relevantnim korisnicima nizvodno u vezi sa institucijama u vezi sa ispuštanjem vode kroz preljeve brane (O UN 74/01-01) - spisak zainteresovanih strana koje treba obavijestiti	34
Aneks 4 -	Primjer obrasca žalbe	36

Podaci

Slika 1.	Kaskada HE na rijeci Neretvi	2
Slika 2.	Lokacija hidroelektrane Salakovac.....	3

Tabele

Tabela 1.	Radovi na rehabilitaciji hidroelektrane Salakovac	3
Tabela 2.	Pravni i regulatorni zahtjevi relevantni za projekat	7
Tabela 3.	Mapiranje ESS zahtjeva na EPBiH procedure	9
Tabela 4.	Pogođene strane projekta.....	13
Tabela 5.	Ostale zainteresovane strane.....	14
Tabela 6.	Konsultacije tokom revizije	15
Tabela 7.	Uključivanje zainteresovanih strana pogođenih projektom - pripremna faza.....	19
Tabela 8.	Uključivanje zainteresovanih strana pogođenih projektom - faza implementacije.....	20
Tabela 9.	Uključivanje zainteresovanih strana pogođenih projektom - Nakon završetka.....	20
Tabela 10.	Uključivanje drugih zainteresovanih strana	21
Tabela 11.	Plan objavljivanja informacija	23
Tabela 12.	Mehanizam za žalbe – Uloge i odgovornosti.....	26
Tabela 13.	Obraćanja za podnošenje žalbe.....	27
Tabela 14.	Proces rješavanja žalbi	27



1. Uvod

Svjetska banka razmatra obezbjeđivanje finansiranja za Bosnu i Hercegovinu (BiH) za implementaciju SURE projekta, koji ima za cilj finansiranje ulaganja u solarnu energiju, uključujući solarne fotonaponske sisteme na krovovima i tlu, pilotiranje sistema za skladištenje energije u baterijama i rehabilitaciju dvije hidroelektrane. Ove investicije imaju za cilj poboljšati integraciju varijabilne obnovljive energije u mrežu, uz podršku razvoju tržišta distribuirane solarne energije.

Ovaj Plan uključivanja zainteresovanih strana (SEP) pripremljen je kako bi opisao kako će EPBiH sarađivati sa zainteresovanim stranama tokom rehabilitacije Projekta i nakon što se hidroelektrana vrati u puni rad.

Hidroelektrana Salakovac se nalazi na rijeci Neretvi i predstavlja postrojenje snage 208,5 MW kojim upravlja EPBiH, javno dioničko preduzeće za električnu energiju, i smještena je u sredini hidroenergetske kaskade Neretva. Uzvodno od hidroelektrane Salakovac su hidroelektrane Grabovica i hidroelektrane Jablanica, dok je nizvodno hidroelektrana Mostar. Predloženi projekat uključuje zamjenu i nadogradnju elektromehaničke opreme i pratećih radova unutar postojećeg područja hidroelektane. Projekat ima za cilj poboljšanje operativne efikasnosti i sigurnosti. Iako neće biti otkupa zemljišta niti velikih građevinskih radova, mogu se pojaviti privremeni uticaji na okoliš i društvo, uključujući promjene u režimu saobraćaja vezanom za rad, rizike za zdravlje i sigurnost na radu, stvaranje otpada i privremene poremećaje koji utiču na korisnike rijeke i obližnje zajednice.

2. Cilj

Cilj ovog SEP-a je:

- Identifikovati sve zainteresovane strane pogođene ili zainteresovane za rehabilitaciju hidroelektrane Salakovac
- Uspostaviti sistematski pristup angažmanu zainteresovanih strana
- Osigurati smislen, kontinuiran proces angažmana tokom cijelog životnog ciklusa projekta i uspostaviti efikasan komunikacijski kanal za pružanje i primanje informacija
- Uspostaviti transparentan i pristupačan mehanizam za rješavanje žalbi
- Integrirajte povratne informacije zainteresovanih strana u dizajn projekta i mjere ublažavanja.

3. Opis projekta

3.1 Pregled hidroenergetskog sistema

Hidroenergetski sistem rijeke Neretve (**Error! Reference source not found.**) je koordinirani niz hidroelektrana razvijenih između 1950-ih i 1980-ih godina. Sistemom upravljaju dvije javne elektroprivrede:

- Elektroprivreda Bosne i Hercegovine d.d. Sarajevo (EPBiH) i
- Elektroprivreda Hrvatske Zajednice Herceg-Bosne d.d. Mostar (EP HZHB).

Operativna međusobna povezanost sistema uspostavlja područje uticaja projekta (AOI) i ističe potrebu za koordiniranim angažmanom zainteresovanih strana.

Gornji i srednji tok rijeke Neretve, kojim prvenstveno upravlja EPBiH, uključuju:

- HE Jablanica, puštena u rad 1950-ih
- HE Grabovica, puštena u službu 1982. godine
- HE Salakovac, pušten u službu 1982. godine.



Nacrt Plana uključivanja zainteresovanih strana Projekat povećanja obima obnovljivih izvora energije - Hidroenergetski projekat Salakovac

Donji tok rijeke Neretve, kojim upravlja EP HZHB, uključuje postrojenja poput hidroelektrane Mostar, puštene u rad krajem 1980-ih. Ova postrojenja nizvodno oslanjaju se na regulisana ispuštanja iz uzvodnih rezervoara kako bi održala dosljednu proizvodnju električne energije i ublažila rizike od poplava (Slika 1).



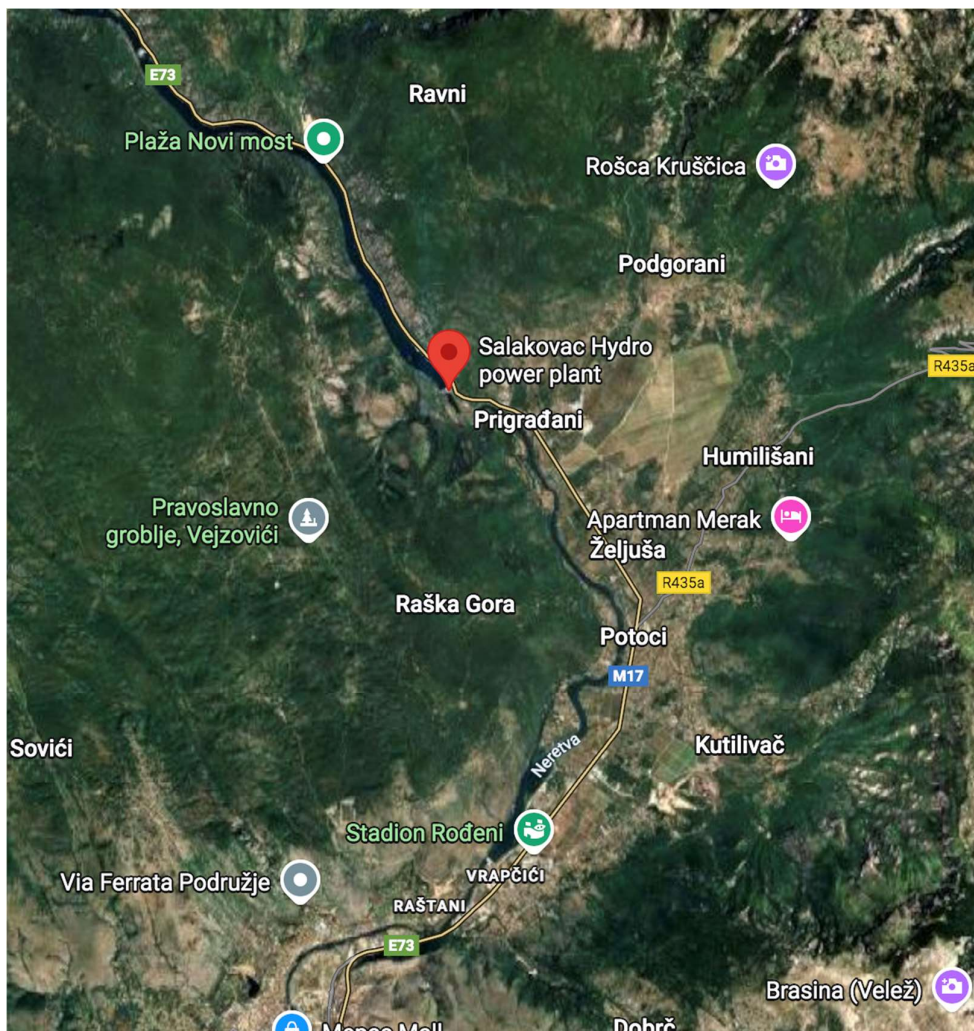
Slika 1. Kaskada HE na rijeci Neretvi

He Salakovac se nalazi u naselju Salakovac, otprilike 15 kilometara uzvodno od Mostara, unutar Hercegovačko-neretvanskog Kantona (Slika 2).

Ključne karakteristike HE Salakovac uključuju:

- Tip: Hidroelektrana na akumulaciji koja proizvodi električnu energiju koristeći vodu akumuliranu iza brane
- Brana: Velika betonska brana, visoka oko 70 metara, koja formira akumulaciju
- Akumulacija: Sadrži otprilike 68 miliona kubnih metara vode za regulaciju protoka rijeka i podršku proizvodnji električne energije
- Kapacitet proizvodnje električne energije: Tri turbine sa ukupnim kapacitetom od 208,5 megavata, dovoljno da opskrbe značajan dio regije ako rade punim kapacitetom
- Godišnja proizvodnja električne energije: Oko 356,6 gigavat-sati u prosjeku
- Prenos: Povezan sa lokalnim trafostanicama, uključujući Kakanj i Mostar 3, radi distribucije električne energije potrošačima.

Kaskada HE na Neretvi funkcioniše kao integrisani hidroenergetski sistem, gdje rad jednog postrojenja utiče na ostale unutar kaskade. Stoga svaka rehabilitacija ili operativne promjene na HE Salakovac zahtijevaju pažljivu koordinaciju sa uzvodnim i nizvodnim zainteresovanim stranama kako bi se izbjegli



Slika 2. Lokacija hidroelektrane Salakovac

poremećaji i osigurala kontinuirana pouzdanost sistema, zaštita okoliša i usklađenost sa ESS10 Svjetske banke i nacionalnim zahtjevima za uključivanje zainteresovanih strana.

3.2 Program rehabilitacije hidroelektrane Salakovac

Tokom protekle decenije, godišnji prosječni faktor potrošnje energije HE Salakovac u prosjeku je manji od 30 posto. Program rehabilitacije je osmišljen da riješi habanje opreme, poboljša hidrauličke i mehaničke performanse i osigura usklađenost sa savremenim operativnim standardima, uz očuvanje postojećeg rasporeda i kapaciteta postrojenja. Projekat će obnoviti i modernizirati ključne turbine, generatore, transformatore i pomoćne sisteme kako bi se osigurao siguran, pouzdan i efikasan rad u narednim decenijama. Radovi koje će finansirati Svjetska banka prikazani su u Tabela 1.

Tabela 1. Radovi na rehabilitaciji hidroelektrane Salakovac

Obim rehabilitacije	Rehabilitacija
Mehanička oprema	<ul style="list-style-type: none">• Zamjena radnih kola• Zamjena sprovodnih lopatica, zamjena elemenata za pričvršćivanje regulacionog mehanizma i čahura• Zamjena vratila



Nacrt Plana uključivanja zainteresovanih strana
Projekat povećanja obima obnovljivih izvora energije - Hidroenergetski projekat Salakovac

<i>Obim rehabilitacije</i>	<i>Rehabilitacija</i>
	<ul style="list-style-type: none">• Zamjena svih ležajeva (gornji vodeći, donji vodeći, noseći aksijalni ležaj)• Zamjena zaptivača vratila• Sanacija izlaznih prstenova, proširenje zone navarenog nehrđajućeg čelika• Izmještanje uljnih glava na vrh vratila• Zamjena hidrauličkih servoventila i regulacionih ventila na sistemu regulatora brzine• Zamjena filtera i razvodnih cjevovoda na sistemu rashladne vode
Električna oprema	<ul style="list-style-type: none">• Zamjena statora generatora• Zamjena glavnih dijelova rotora generatora• Zamjena pomoćne opreme generatora• Sanacija čeličnih dijelova rotora generatora• Sanacija temeljnih ploča generatora• Prilagođavanje postojećeg sistema uzbude• Zamjena blok-transformatora• Sanacija bakarnih sabirnica između generatora i blok-transformatora

Rehabilitacija će se provoditi fazno, sa tri uzastopne faze, od kojih će svaka rehabilitovati jednu proizvodnu jedinicu. Ovaj fazni pristup omogućit će da dvije turbine ostanu u funkciji tokom cijelog procesa, čime će se osigurati kontinuitet rada postrojenja i najmanje prekida u radu.

Tokom obnove pojedinačnih turbina, voda koja se obično dovodi kroz turbinu tokom rehabilitacije može se, ako je potrebno, privremeno preusmjeriti kroz postojeći preliv, naročito u uslovima poplave. U normalnim uslovima rada, preostale dvije jedinice su dovoljne za održavanje potrebnog režima protoka.

Ovo privremeno operativno prilagođavanje neće rezultirati povećanjem zahvata vode, promjenama u protoku nizvodno niti izmjenom pravila upravljanja vodama.

Sve aktivnosti rehabilitacije bit će ograničene na postojeće strukture njihovih trenutnih dimenzija. Sva zamijenjena ili unaprijeđena oprema biće dizajnirana da odgovara postojećim prostornim i tehničkim ograničenjima, bez modifikacija građevinskih objekata.

Rehabilitacija neće rezultirati promjenama u instaliranom kapacitetu, projektovanom ispuštanju ili parametrima operativnog protoka postrojenja. Kao takvi, radovi ne predstavljaju proširenje, modifikaciju ili unapređenje kapaciteta, već spadaju u kategoriju rutinske rehabilitacije i obnove postojeće infrastrukture. Shodno tome, Projekat ne pokreće dodatne dozvole za korištenje vode, proizvodnju energije ili operativne dozvole osim onih koje su već na snazi.

Radove na rehabilitaciji će izvesti izvođač kojeg imenuje EPBiH. Očekuje se da će projekat biti realizovan tokom perioda do 7 godina. Tokom izgradnje, očekuje se da izvođač angažuje oko 10 radnika. U skladu sa zahtjevima Svjetske banke Ekološkog i socijalnog standarda 2 (ESS2) (Radni i radni uslovi), prioritet će, gdje je moguće, biti dat angažovanju radnika iz lokalnih zajednica, pri čemu se procjenjuje da će 30 posto radne snage biti zaposleno lokalno.

U koordinaciji sa EPBiH, izvođač će odrediti smještajne aranžmane za radnike koji nisu lokalni. Očekuje se da će takvi aranžmani zavisiti od iznajmljenih stanova unutar obližnjih zajednica i upravljat će se na



Nacrt Plana uključivanja zainteresovanih strana Projekat povećanja obima obnovljivih izvora energije - Hidroenergetski projekat Salakovac

način koji izbjegava negativne uticaje na lokalne aktere, u skladu sa ESS1 Svjetske banke (Procjena i upravljanje ekološkim i društvenim rizicima i uticajima).

Sve aktivnosti Projekta će se odvijati na zemljištu koje je trenutno pod kontrolom EPBiH-a, tako da neće biti potrebe za novim zemljištem. Zemljište nije zauzeto niti korišteno od strane formalnih ili neformalnih korisnika. Međutim, određene prateće aktivnosti—posebno transport opreme i radnika—odvijat će se izvan objekata pod kontrolom EPBiH-a, koristeći postojeće javne puteve. Za ove aktivnosti, EPBiH će pribaviti sve potrebne dozvole i odobrenja od relevantnih nadležnih tijela.

Potencijalni rizici i uticaji povezani sa prilivom radne snage, smještajem radnika i transportnim aktivnostima biće procijenjeni i upravljani kroz instrumente za upravljanje okolišem i društvenim aspektima (ESM) projekta, kako je propisano prema ESS1 i ESS2 Svjetske banke, komunikacija sa pogođenim zainteresovanim stranama će se odvijati putem sredstava i kanala definisanih u ovom Planu.

4. Primjenjivi standardi za uključivanje zainteresovanih strana

Ovaj dio opisuje standarde koji će usmjeravati uključivanje zainteresovanih strana u Projektu.

4.1 Standardi Svjetske banke za učešće javnosti

Okvir Svjetske banke za okoliš i socijalnu zaštitu (ESF), koji je na snazi od oktobra 2018. godine, utvrđuje okolinske i društvene standarde koji se primjenjuju na projekte finansirane od strane Svjetske banke. Jedan od tih standarda, Ekološki i socijalni standard 10 (ESS10), zahtijeva da projekti koje finansira Svjetska banka uključuju zainteresovane strane tokom cijelog projekta, uključujući i pružanje i primanje informacija, kao i obezbjeđivanje načina na koje se zainteresovane strane mogu uključiti u projekat. ESS10 definiše zainteresovane strane kao pojedince ili grupe koje su pogođene ili će vjerovatno biti pogođene Projektom (strane pogođene Projektom) i one koji mogu imati interes za Projekat (druge zainteresovane strane).

Ciljevi ESS10 su:

- Uspostaviti sistematski pristup angažmanu zainteresovanih strana radi identifikacije zainteresovanih strana i izgradnje konstruktivnih odnosa, posebno sa stranama pogođenim projektom
- Procijeniti interes i podršku zainteresovanih strana za projekat te uključiti njihove stavove u dizajn projekta i ekološke i društvene performanse
- Promovisati inkluzivno i efikasno angažovanje sa zainteresovanim stranama pogođenim projektom i drugim zainteresovanim stranama, tokom cijelog životnog ciklusa projekta
- Osigurati pravovremeno, razumljivo, dostupno i odgovarajuće objavljivanje informacija o ekološkim i društvenim rizicima i uticajima vezanim za projekte
- Obezbijediti pristupačne i inkluzivne mehanizme za pogođene projektom i druge zainteresovane strane da iznesu zabrinutosti i pritužbe te da budu sigurni da se takve žalbe rješavaju pravovremeno.

Zajmoprincipi su dužni da identifikuju i analiziraju zainteresovane strane, planiraju i provode aktivnosti angažmana, objavljuju informacije, provode konsultacije, uspostavljaju mehanizme za žalbe i izvještavaju o angažmanu zainteresovanih strana.

Prema ESS10, zajmoprincipac (u ovom slučaju EPBiH) je obavezan pripremiti, objaviti i implementirati Plan angažmana zainteresovanih strana (SEP) proporcionalan prirodi, obimu i potencijalnim rizicima i uticajima Projekta. Uvaj Plan (SEP) se objavljuje rano u ciklusu projekta i ažurira po potrebi kako bi odražavao značajne promjene u dizajnu projekta ili zahtjevima za angažmanom zainteresovanih strana.



4.2 Nacionalni standardi za uključivanje zainteresovanih strana

Bosna i Hercegovina je potpisnica Konvencije o pristupu informacijama, javnom učešću u donošenju odluka i pristupu pravdi u pitanjima zaštite okoliša (Aarhus konvencija), koja je stupila na snagu u BiH 2008. godine. Konvencija garantuje javno pravo pristupa informacijama o okolišu i učestvovanja u donošenju odluka o okolišu. Njegove odredbe se odnose ne samo na javne organe, već i na subjekte koji obavljaju javne funkcije ili pružaju javne usluge pod javnom nadležnošću. U skladu s ovim obavezama, zagovornici projekata poput EPBiH su dužni odgovoriti na javne zahtjeve za informacijama o okolišu i proaktivno otkriti relevantne informacije o okolišu, uključujući i u hitnim situacijama.

Na nivou **Federacije BiH (FBiH)**, javno učešće reguliše zakonodavstvo o zaštiti okoliša, procjeni uticaja na okoliš, prostornom planiranju, upravljanju vodama i izdavanju dozvola za gradnju. Relevantni zakoni uključuju:

- **Zakon o zaštiti okoliša FBiH** (Sl. novine FBiH, br. 15/21) uspostavlja opšti okvir za javno učešće i pristup informacijama o okolišu.
- **Pravilnik koji uređuje procjenu uticaja na okoliš F BiH;** (Sl. novine 51/21, 33/22 i 104/22) nalaže javno objavljivanje procjena uticaja na okoliš, javne rasprave, razmatranje javnih komentara i objavljivanje konačnih odluka.
- **Zakon o vodama FBiH** (Sl. novine FBiH, br. 70/06), osigurava učešće javnosti u postupcima za izdavanje vodnih dozvola i odobrenja za korištenje voda.
- **Zakon o prostornom planiranju i korištenju zemljišta FBiH** (Sl. novine FBiH, 2/06,72/07,32/08,4/10,13/10,45/10,85,92/21,72/24) zahtijeva javni uvid i konsultacije u procesima prostornog i urbanističkog planiranja.
- **Zakon o građenju FBiH** (Sl. novine FBiH, br. 55/02, 23/17) predviđa ograničeno učešće u dobijanju dozvola za građenje, prvenstveno za investitore, vlasnike zemljišta i nosioce zakonskih prava nad pogođenim nekretninama.

Radovi na obnovi projekta su malih razmjera i ne zahtijevaju dozvolu.

Za projekat nisu potrebne građevinske dozvole niti okolinske dozvole, jer planirane aktivnosti predstavljaju rutinske radove na rehabilitaciji bez promjena u protoku vode, instaliranom kapacitetu ili režimu sedimenta. Shodno tome, formalne procedure javnih konsultacija propisane ekološkim dozvolama ili građevinskim zakonodavstvom se ne pokreću. Ipak, ove informacije su od interesa za zainteresovane strane i biće proaktivno objavljene kako bi se osigurala transparentnost i izbjegle bilo kakve zabrinutosti ili nesporazumi vezani za zahtjeve za okolinskim dozvolama.

Javni pristup informacijama i uključivanje zainteresovanih strana osigurani su kroz primjenjive međunarodne, pravne i institucionalne okvire specifične za kompaniju. To uključuje Arhušku konvenciju, koja garantuje pristup informacijama o okolišu i pravo javnog učešća, kao i Zakon o slobodnom pristupu informacijama u Federaciji BiH, koji pruža pravnu osnovu za objavljivanje informacija vezanih za projekte na zahtjev. Pored toga, Zakon o sigurnosti na radu u FBiH zahtijeva da radnici budu informisani o profesionalnim rizicima i da mogu iznijeti zabrinutosti ili pritužbe.

Na nivou kompanije i projekata, interne procedure EPBiH i Podružnice HE na Neretvi Jablanica regulišu komunikaciju sa radnicima i lokalnim zajednicama. Posebni mehanizmi za žalbe uspostavljaju se za: (i) radnike na projektu, uključujući osoblje izvođača, i (ii) vanjske zainteresovane strane, uključujući lokalne članove zajednice i druge pogođene strane. Ove procedure također regulišu širenje informacija vezanih za zdravlje i sigurnost na radu, upravljanje otpadom i manje saobraćajne uticaje.

Primjenjivi međunarodni, entitetski i korporativni pravni i institucionalni okviri koji regulišu javno učešće i objavljivanje informacija sažeti su u Tabela 2 ispod.



Nacrt Plana uključivanja zainteresovanih strana
Projekat povećanja obima obnovljivih izvora energije - Hidroenergetski projekat Salakovac

Tabela 2. Pravni i regulatorni zahtjevi relevantni za projekat

<i>Nivo</i>	<i>Pravni instrument</i>	<i>Ključni zahtjevi za učešće i objavljivanje</i>
Međunarodna karijera	Aarhus konvencija (ratifikovana od strane BiH 2008.)	Garantuje javnim pravima pristupa informacijama o okolišu, učestvovanju u donošenju odluka o okolišu i pristupu pravdi. Odnosi se na javne vlasti i subjekte koji obavljaju javne funkcije ili pružaju javne usluge, uključujući EPBiH.
Federacija BiH	Zakon o slobodnom pristupu informacijama u FBiH-u ("Službene novine FBiH", br. 32/01, 48/11)	Osigurava pravo svih fizičkih i pravnih lica na pristup informacijama koje posjeduju javne vlasti. Zahtijeva otkrivanje na zahtjev u propisanim rokovima, uz zakonski definisane izuzetke.
Federacija BiH	Zakon o sigurnosti na radu ("Službene novine FBiH", br. 79/20)	Zahtijeva da radnici budu informisani o opasnostima i rizicima i da imaju mehanizam za komunikaciju zabrinutosti i pritužbi
EPBiH / Hidroelektrana Salakovac	Interne procedure EPBiH-a (javna komunikacija, rješavanje žalbi, OHS)	Uspostaviti interne mehanizme za komunikaciju s lokalnim zajednicama, radnicima i drugim zainteresiranim stranama, uključujući rješavanje pritužbi i širenje informacija vezanih za projekte.

4.3 Interne procedure EPBiH-a

EPBiH je usvojio niz standarda za sisteme upravljanja koje je razvila Međunarodna organizacija za standardizaciju (ISO). Svi njeni hidroenergetski pogoni, uključujući hidroelektranu Salakovac, rade u skladu sa tim standardima. Standardi uključuju ISO 9001 (Upravljanje kvalitetom), ISO 14001 (Upravljanje okolišem), ISO 45001 (Zdravlje i sigurnost na radu) i ISO 50001 (Upravljanje energijom). Ovi standardi pružaju važnu institucionalnu osnovu koja podržava efikasno uključivanje zainteresovanih strana. Relevantni zahtjevi uključuju:

- ISO 9001 (Sistemi upravljanja kvalitetom) zahtijeva od organizacija da uspostave dokumentovane procedure za komunikaciju sa zainteresovanim stranama, upravljanje žalbama, korektivne mjere i kontinuirano unapređenje. Ovi elementi su direktno relevantni za zahtjeve ESS10 vezane za objavljivanje informacija, mehanizme povratnih informacija i upravljanje žalbama. Ovaj standard je uglavnom usklađen sa ESS10.
- ISO 14001 (Sistemi upravljanja okolišem) zahtijeva od organizacija da identifikuju ekološke aspekte i uticaje, usklade se sa zakonskim zahtjevima i komuniciraju sa vanjskim akterima o pitanjima zaštite okoliša. Standard eksplicitno zahtijeva identifikaciju zainteresovanih strana i njihovih potreba i očekivanja; komunicirati informacije o ekološkim rizicima, uticajima i performansama; i komunikacija sa zainteresovanim stranama u vezi sa relevantnim aspektima pripravnosti i odgovora na vanredne situacije. Ovaj standard je također uglavnom usklađen sa ESS10.
- ISO 45001 (Sistemi upravljanja zdravljem i sigurnošću na radu) naglašava učešće radnika, konsultacije i komunikaciju o pitanjima zdravlja i sigurnosti na radu. Ovaj standard je prvenstveno usmjeren na radnike i zahtijeva procese za uključivanje i konsultacije, mehanizme za interne žalbe i izvještavanje o incidentima, te komunikaciju o rizicima za zdravlje i sigurnost i mjerama ublažavanja. ISO 45001 trenutno nije implementiran u Podružnici HE na Neretvi Jablanica. Međutim, interne procedure koje pokrivaju zaštitu zdravlja i sigurnosti na radu ugrađene su u postojeće sisteme upravljanja certificirane prema ISO 9001 i ISO 14001.



Nacrt Plana uključivanja zainteresovanih strana Projekat povećanja obima obnovljivih izvora energije - Hidroenergetski projekat Salakovac

- ISO 50001 (Sistemi energetskeg upravljanja) fokusira se na sistematsko poboljšanje energetske efikasnosti i zahtijeva internu i eksternu komunikaciju vezanu za energetske ciljeve i performanse. Ovaj standard je indirektno usklađen sa ESS10.

U skladu sa važećim standardima, EPBiH je uspostavila Proceduru za okolinsku komunikaciju (O PN 074/01), usklađenu sa ISO 14063 – Okolinska komunikacija. Protokol pruža strukturirani okvir za objavljivanje informacija, uključivanje zainteresovanih strana i komunikaciju o okolinskoj politici, okolinskim performansama i drugim relevantnim informacijama vezanim za aktivnosti EPBiH i Projekta.

Procedura osigurava da se relevantne informacije o okolišu komuniciraju interno zaposlenicima, a eksterno zainteresiranim stranama, nadležnim tijelima i javnosti, koristeći odgovarajuće i pristupačne komunikacijske kanale. Primjeri interne komunikacije uključuju pisane procedure, interne elektronske sisteme, aktivnosti obuke i podizanja svijesti, materijale za vizuelnu komunikaciju i redovne sastanke sa dokumentovanim zapisima. Eksterna komunikacija se odvija putem zvaničnih izvještaja, direktne komunikacije sa vlastima, učešća u konsultacijama sa zainteresovanim stranama i drugim relevantnim sastancima, direktne pisane ili usmene komunikacije sa zainteresovanim stranama, medijske komunikacije, objavljivanja informacija na web stranici EPBiH i elektronske korespondencije.

Jasne uloge i odgovornosti za okolinsku komunikaciju i uključivanje zainteresovanih strana definisane su u okviru Procedure. Direktor hidroelektrana u podružnici Neretva je odgovoran za nadzor interne i eksterne ekološke komunikacije, dok svakodnevnu implementaciju obavlja predstavnik za upravljanje ISO sistemima upravljanja (službenik za upravljanje kvalitetom) u koordinaciji sa imenovanim timom za rješavanje ekoloških pritužbi ("Tim za rješavanje pritužbi"). Dana 11. februara 2026. godine usvojena je nova Odluka o imenovanju Tima za rješavanje okolinskih pritužbi. U skladu sa ESS10, EPBiH održava proceduru za primanje, registraciju i procjenu okolinskih pritužbi trećih strana kako bi se utvrdila njihova prihvatljivost. Kada se pritužba proglašava prihvatljivom, ona se procjenjuje, a ishod — uključujući eventualne pravne lijekove ili korektivne mjere — dokumentuje se i pismeno komunicira podnosiocu pritužbe (Aneks 1 i 2).

Pored toga, EPBiH je usvojio posebnu proceduru za obavještanje korisnika nizvodno o ispuštanju vode kroz preljevne organe brana (O UN 74/01-01), koja podržava pravovremeno objavljivanje informacija potencijalno pogođenim zainteresovanim stranama tokom radova na preljevima. Procedura se odnosi na pogone HE Jablanica, HE Grabovica i HE Salakovac. Protokol uključuje prilog koji identifikuje relevantne institucije zajedno sa njihovim kontakt podacima. U slučaju otpuštanja preljeva, biće pravovremeno kontaktirani i obaviješteni, a sve verbalne komunikacije se bilježe u skladu sa Procedurem P 071/05 o snimanju usmene komunikacije. Spisak zainteresovanih strana koje oni obavještauju kao dio Procedure UN 74/01-01 dat je u Prilogu 3.

4.4 Uključivanje zainteresovanih strana i usklađenost sa ESS10

Tabela ispod pruža detaljnu mapu zahtjeva Svjetske banke ESS10 i EPBiH protokola, ističući kako projekat ispunjava svaki zahtjev Svjetske banke i navodeći područja gdje bi poboljšanja mogla biti prikladna. Ovo mapiranje osigurava transparentnost i pokazuje da je pristup uključivanju zainteresovanih strana proporcionalan niskorizičnoj prirodi rehabilitacijskih radova i u skladu sa principima ESS10.

Ovo strukturirano mapiranje omogućava jasnu verifikaciju usklađenosti i podržava adaptivno upravljanje, osiguravajući da uključivanje zainteresovanih strana ostane efikasno i brzo tokom implementacije Projekta.



Nacrt Plana uključivanja zainteresovanih strana
Projekat povećanja obima obnovljivih izvora energije - Hidroenergetski projekat Salakovac

Tabela 3. Mapiranje ESS zahtjeva na EPBiH procedure

<i>ESS10 zahtjev</i>	<i>Mjere opisane u EPBiH protokolima</i>	<i>Status usklađenosti / Napomene</i>	<i>Potrebna je akcija</i>
Priprema i implementacija Plana uključivanja zainteresovanih strana (SEP) proporcionalno rizicima i uticajima projekta	Ovaj SEP je pripremljen za Projekat, opisujući primjenjive mehanizme uključivanja zainteresovanih strana, objavljivanja informacija i žalbi u skladu sa niskorizičnom prirodom rutinskih rehabilitacijskih radova.	Uključivanje je proporcionalno obimu projekta. SEP će biti implementiran tokom cijelog izvođenja projekta i ažuriran ukoliko se promijene rizici projekta ili profil zainteresovanih strana.	SEP će biti implementiran tokom cijele realizacije projekta i ažuriran ukoliko se promijene rizici projekta ili profil zainteresovanih strana
Uključivanje zainteresovanih stranai pravovremeno objavljivanje relevantnih informacija tokom cijelog životnog ciklusa projekta	Procedura O PN 074/01, usklađena sa ISO 14063, osigurava sistematsku internu i eksternu komunikaciju o okolinskoj politici, performansama i informacijama vezanim za projekte koristeći više kanala za objavljivanje informacija.	Djelimično usklađeno. Objavljivanje i razmjena informacija trenutno se fokusiraju na ekološke aspekte, a društveni rizici definisani prema ESF-u nisu posebno procijenjeni u ovom procesu. Stoga se usklađenost sa zahtjevima ESF-a vezanim za objavljivanje društvenih rizika ne može potvrditi u ovoj fazi.	Procijeniti društvene rizike pod ESF-om, uključiti u izvještaj o reviziji, pripremiti materijale za otkrivanje, ažurirati procedure uključivanja i implementirati komunikacijske i mehanizme za rješavanje žalbi.
Objavljivanje okolinskih rizika, uticaja, mjera ublažavanja i informacija o usklađenosti	Objavljivanje uključuje tehničke i okolinske informacije o hidroelektranama, okolinskim dozvolama, okolinskim politikama i ciljevima, izjavama o usklađenosti, godišnjim izvještajima o okolišu i informacijama o incidentima i mjerama ublažavanja.	Usklađeno.	
Značajna saradnja sa pogođenim i zainteresovanim stranama	Zainteresovane strane treba uključiti putem direktne komunikacije, učešća na konsultativnim sastancima, komunikacije sa vlastima i ciljanog obavještavanja korisnika nizvodno tokom radova na prelivu.	Usklađeno.	
Identifikacija pogođenih i zainteresovanih strana	Institucionalne zainteresovane strane, su identificirane i navedene u aneksu EPBiH procedure UN 74/01-01	Usklađeno.	Za projekat rehabilitacije preporučuje se pregled i proširenje liste zainteresovanih strana kako bi uključio sve relevantne strane,



Nacrt Plana uključivanja zainteresovanih strana
Projekat povećanja obima obnovljivih izvora energije - Hidroenergetski projekat Salakovac

<i>ESS10 zahtjev</i>	<i>Mjere opisane u EPBiH protokolima</i>	<i>Status usklađenosti / Napomene</i>	<i>Potrebna je akcija</i>
			osiguravajući da uključivanje bude sveobuhvatno i inkluzivno.
Uključivanje ugroženih ili ranjivih grupa	Nije primjenjivo.	Nisu identificirane nijedne ugrožene ili ranjive grupe u vezi s projektom, s obzirom na ograničen obim i prirodu radova na rehabilitaciji, koji ne uključuju velike društvene posljedice, eksproprijaciju zemljišta ili raseljavanje. Najbliže naselje nalazi se otprilike 6 km od mjesta rehabilitacije. Svi radovi na projektu će se izvoditi unutar prostorija hidroelektrane Salakovac, čime se osigurava da su okolišni i društveni poremećaji — uključujući buku, saobraćaj i poremećaje pristupa — zanemarivi, čime se dodatno smanjuju potencijalni uticaji na ranjive populacije.	
Uspostavljanje i funkcionisanje mehanizma za žalbe	EPBiH održava formalnu proceduru za primanje, registraciju, procjenu i odgovaranje na ekološke žalbe, uključujući pisane odgovore podnosiocima žalbi.	Usklađeno.	Za projekat rehabilitacije preporučuje se da se preciziraju očekivani rokovi za prijem, procjenu i rješavanje pritužbi, kako bi se povećala jasnoća i povjerenje zainteresovanih strana u mehanizam žalbi.
Organizacijski kapacitet i raspodjela odgovornosti	Direktor Podružnice HE na Neretvi Jablanica odgovoran je za okolinsku komunikaciju, a implementaciju obavljaju predstavnik rukovodstva za sisteme upravljanja i tim za rješavanje žalbi.	Usklađeno.	
Dokumentacija i izvještavanje o uključivanju zainteresovanih strana	Aktivnosti uključivanja, žalbe, odluke i komunikacije su dokumentovane, uključujući snimanje telefonskih komunikacija tokom rada na prelivu.	Djelimično usklađeno.	Jasna procedura izvještavanja biće implementirana u okviru ovog SEP-a.



5. Potencijalni okolinski i društveni uticaji radova na obnovi

Radovi na rehabilitaciji na HE Salakovac mogu rezultirati ograničenim i privremenim uticajima na okolinske resurse, korisnike nizvodno, lokalne zajednice i druge zainteresovane strane. Očekuje se da će ti uticaji biti mali po obimu, kratkotrajni i ograničeni na neposredno područje projekta. S obzirom na to da radovi uključuju rehabilitaciju postojeće infrastrukture bez proširenja kapaciteta ili lokacije, ne očekuju se značajni negativni uticaji na okoliš ili društvo. Fazni pristup implementaciji i planirane mjere ublažavanja dodatno smanjuju potencijalne rizike.

Glavni potencijalni uticaji i koristi su sažeti u nastavku:

- Promjene režima protoka: **Ne očekuju se poremećaji za korisnike vode nizvodno—uključujući gradsko snabdijevanje vodom, poljoprivredu, ribarstvo ili izvore prihoda povezane sa rijekom.** Tokom obnove pojedinačnih turbina, voda koja se obično dovodi kroz turbinu tokom rehabilitacije može se, ako je potrebno, privremeno preusmjeriti kroz postojeći preljev, naročito u uslovima poplave. U normalnim uslovima rada, preostale dvije jedinice su dovoljne za održavanje potrebnog režima protoka. Posljedično, neće doći do smanjenja ili promjena ukupnog volumena ili vremena protoka nizvodno, a režim protoka nizvodno će se održavati unutar postojeće varijabilnosti.
- Transport sedimenta: **Ne očekuju se promjene u dinamici sedimenta niti povezani uticaji na kvalitet vode, vodena staništa ili infrastrukturu nizvodno.** Radovi na rehabilitaciji ne uključuju ispiranje sedimenta, iskopavanje, čišćenje rezervoara niti druge aktivnosti koje bi uticale na transport ili skladištenje sedimenta.
- Sigurnost i rizici u hitnim situacijama: **Pristup faznoj rehabilitaciji će održati operativnu fleksibilnost postrojenja.** Postojeća infrastruktura brana i preljeva nastaviti će raditi u skladu sa utvrđenim sigurnosnim protokolima, tako da neće doći do povećanja rizika od poplava nizvodno tokom radova na rehabilitaciji. Sistemi za hitnu pripremu i komunikaciju ostati će potpuno funkcionalni tokom cijelog perioda implementacije projekta, osiguravajući brz i koordiniran odgovor u malo vjerovatnom slučaju incidenta.
- Kvalitet vode i upravljanje otpadom: **Rehabilitacija će generisati nekoliko vrsta potencijalno opasnog otpada, uključujući otprilike 18 tona iskorištenog izolacionog ulja iz svakog od tri transformatora i 12 tona hidrauličkog ulja iz svakog od tri agregata.** Ostali otpadi uključuju komponente turbina, druge elektromehaničke dijelove i materijale koji sadrže azbest. Svi opasni materijali i otpad će biti prikupljeni, skladišteni, transportovani i zbrinjavani u skladu sa nacionalnim propisima i EPBiH-ovim procedurama za upravljanje otpadom. Metali i druge neopasne komponente će se reciklirati gdje god je to moguće, dok će se opasne supstance tretirati i sa njima upravljati kako bi se spriječila kontaminacija tla ili vode i osigurala sigurnost radnika i okoline.
- Uticaji na ekosisteme i ribarstvo: **Ne očekuju se značajni uticaji na migraciju riba, mrijestilišta ili vodene staništa i biodiverzitet,** s obzirom na to da će režim protoka i transport sedimenta ostati nepromijenjeni, a uticaji na kvalitet vode će biti minimizirani pravilnim rukovanjem i odlaganjem opasnih materijala. Ograničeni obim i fazna implementacija projekta osigurat će očuvanje riječnog ekosistema i lokalnih ribarskih resursa, minimizirajući utjecaj na zajednice koje ovise o ovim resursima za egzistenciju ili rekreaciju. Nijedno dodatno zemljište neće biti pogođeno, pa neće biti utjecaja na kopnenu biodiverzitetu i ekosisteme.
- Poremećaji u transportu i saobraćaju: **Radovi na rehabilitaciji rezultirat će privremenim povećanjem saobraćaja vezanog za radnu snagu i transport velike opreme,** uključujući turbine, generatore i transformatore. To može uzrokovati manje smetnje u lokalnom saobraćaju i povećati mogućnost nesreća, iako će povećanje saobraćaja biti blago i ne očekuje se da će oštetiti puteve. Svi vozači projekta morat će se pridržavati strogih sigurnosnih pravila, a predimenzionirani tereti će biti praćeni vozilima vodiča sa upozoravajućim znakovima i



Nacrt Plana uključivanja zainteresovanih strana Projekat povećanja obima obnovljivih izvora energije - Hidroenergetski projekat Salakovac

svjetlima. Lokalne zajednice duž glavnih transportnih ruta biće unaprijed obaviještene i konsultovane o svim posebnim mjerama opreza potrebnim tokom isporuke ili uklanjanja velike opreme. Transportne rute će također biti procijenjene kako bi se definisao geografski opseg potencijalnih uticaja i identificirali dodatni akteri koji mogu biti izloženi rizicima. Kako specifične rute i zainteresovane strane još nisu u potpunosti poznate, Plan uključivanja zainteresovanih strana (SEP) biće ažuriran nakon završetka Studije saobraćaja (TS).

- Zaštita zdravlja i sigurnost na radu: **Radovi na rehabilitaciji uključuju inherentno opasne aktivnosti**, uključujući rad na visini, električne radove, rad u blizini vode i potencijalnu izloženost opasnim materijama, uključujući azbest. Ovi rizici će biti ograničeni na lokaciju HE salakovac i neće uticati na lokalne zajednice. Kako bi upravljali ovim rizicima, EPBiH i izvođač će implementirati sveobuhvatne planove upravljanja zdravljem i sigurnošću na radu (OHS) u skladu sa nacionalnim propisima i dobrim međunarodnim industrijskim praksama (GIIP). Planovi OHS-a će uključivati mjere posebno dizajnirane za sprječavanje izloženosti azbestu i drugim opasnim supstancama, osiguranje sigurne upotrebe opreme i obuku za sve radnike o opasnostima i hitnim procedurama specifičnim za lokaciju.
- Priliv radne snage: **Privremeno uključivanje ograničenog broja radnika može rezultirati manjim društvenim interakcijama unutar lokalne zajednice.** U malim ili ruralnim sredinama, takve interakcije ponekad mogu dodatno opteretiti lokalne usluge ili dovesti do nesporazuma između radnika i stanovnika. S obzirom na to da se očekuje da će rehabilitaciona radna snaga biti relativno mala i da će uglavnom dolaziti lokalno gdje je to moguće, značajni uticaji se ne očekuju. Ipak, preventivne mjere će se provoditi u skladu sa dobrom međunarodnom praksom. Radnici će dobiti obuku o prikladnom ponašanju na radnom mjestu i poštovanju uključivanja u lokalnim zajednicama, a svi zaposleni će biti obavezni pridržavati se Kodeksa ponašanja. Ove mjere imaju za cilj promovisanje pozitivnih odnosa u zajednici i minimiziranje potencijalnih društvenih rizika.
- Ekonomske koristi: **Očekuje se da će radovi na rehabilitaciji donijeti pozitivne ekonomske koristi, iako u umjerenom obimu.** Izvođač će biti ohrabren da zaposli kvalifikovane lokalne radnike s ciljem do 30% učešća lokalne radne snage gdje je to moguće. Lokalni dobavljači će se koristiti gdje god je to moguće. Dodatno, povećana efikasnost i pouzdanost hidroelektrane nakon rehabilitacije doprinijet će nacionalnom snabdijevanju električnom energijom, podržavajući lokalni razvoj i ekonomsku stabilnost.

6. Identifikacija i analiza zainteresovanih strana

6.1 Metodologija

Zainteresovane strane za projekat su identificirane na osnovi:

- Blizina hidroelektrane, akumulacije i nizvodnih tokova rijeke Neretve
- Korištenje u zajednici i zavisnost od riječnih resursa
- Uključenost u rad i održavanje postrojenja te u projekat rehabilitacije
- Regulatorne i nadzorne odgovornosti
- Interes za hidroelektrane, proizvodnju energije, zaštitu okoliša i društvene uticaje
- Blizina glavnih transportnih ruta koje se koriste za dostavu opreme i kretanja radne snage, što može izložiti dodatne zajednice i zainteresovane strane rizicima vezanim za saobraćaj.

ESS10 razlikuje dvije glavne grupe zainteresovanih strana:

- *Strane pogođene projektom:* To su pojedinci, grupe ili organizacije koje mogu biti direktno pogođene Projektom. To može uključivati i pozitivne i negativne uticaje, kao i potencijalne uticaje na njihovo fizičko okruženje, zdravlje, sigurnost, kulturne prakse, dobrobit ili



Nacrt Plana uključivanja zainteresovanih strana Projekat povećanja obima obnovljivih izvora energije - Hidroenergetski projekat Salakovac

egzistenciju. Strane pogođene projektom mogu biti direktni korisnici Projekta, članovi lokalnih zajednica koji su najvjerovatnije svjedoci ili doživjeti promjene uslijed okolinskih i društvenih uticaja Projekta, te radnici koji mogu biti zaposleni i/ili izloženi rizicima po svoje zdravlje i sigurnost. Ova kategorija također uključuje ugrožene ili ranjive pojedince ili grupe koje mogu biti nesrazmjerno pogođene Projektom ili koje mogu naići na prepreke za učešće u procesu konsultacija.

- *Ostale zainteresovane strane:* To su pojedinci, grupe ili organizacije koje nisu direktno pogođene, ali imaju interes za Projekat iz bilo kojih razloga. Ovo interesovanje može proizaći iz lokacije, karakteristika, uticaja ili pitanja od javnog interesa. Primjeri drugih zainteresovanih strana uključuju regulatore, državne službenike, subjekte privatnog sektora, članove naučne zajednice, akademike, sindikate, ženske organizacije, druge organizacije civilnog društva i kulturne grupe. Ranjive grupe koje nisu direktno pogođene, ali mogu imati interes za Projekat, također se razmatraju u ovoj kategoriji gdje je to relevantno.

Identifikacija i uključivanje zainteresovanih strana dizajnirani su da proaktivno uključuju različite zainteresovane strane, koristeći ciljanu komunikaciju, pristupačnu i kulturno prikladnu komunikaciju, inkluzivne konsultacije, mehanizme za žalbe i praćenje kako bi se osigurala ravnopravna participacija i dijeljenje koristi.

Sljedeći pododjeljci opisuju različite zainteresovane strane za projekat rehabilitacije.

6.2 Pogođene strane projekta

Pojam Strane pogođene projektom (PAP) uključuje one koje strane na koje bi projekat mogao imati uticaja zbog stvarnih uticaja ili potencijalnih rizika za njihovo fizičko okruženje, zdravlje, sigurnost, kulturne prakse, dobrobit ili egzistenciju. Te zainteresovane strane mogu uključivati pojedince ili grupe, uključujući lokalne zajednice. Sljedeća tabela identifikuje ključne grupe zainteresovanih strana koje su identificirane kao direktno pogođene strane ovog Projekta. Daje konkretne primjere iz oblasti projekta i iznosi njihove potencijalne zabrinutosti povezane s aktivnostima projekta. Prepoznavanje ovih direktno pogođenih strana je ključno kako bi se osiguralo da se njihovi problemi pravilno rješavaju kroz prilagođenu komunikaciju, uključivanje i mjere ublažavanja. Grupe uključuju lokalne zajednice, učesnike u saobraćaju, korisnike vode, radnike na hidroelektranama i izvođače radova, od kojih svaki može doživjeti posljedice poput buke, poremećaja u saobraćaju, okolinskih rizika ili opasnosti po zdravlje i sigurnost na radu tokom radova na rehabilitaciji.

Tabela 4. Pogođene strane projekta

<i>Grupa zainteresovanih strana</i>	<i>Lokalni kontekst HE Salakovac</i>	<i>Potencijalne zabrinutosti</i>
Lokalne zajednice	Naselja smještena duž transportne rute od početne tačke do HE Salakovac, uključujući ona duž glavnog puta M-17.	Privremeni poremećaji u saobraćaju zbog transporta turbina i teške mehanizacije, manja kašnjenja
Korisnici cesta duž magistralnog puta M17	Putnička vozila, lokalni transport, komercijalni saobraćaj	Privremeni poremećaji u saobraćaju zbog transporta turbina i teške mehanizacije, manja kašnjenja
Korisnici vode	Korisnici vode grada Mostara u širem području hidroelektrane Salakovac	Iako se postrojenje nalazi izvan određenih zona zaštite vode, i dalje postoji potencijalni rizik od slučajnih izlivanja nafte ili drugih



Nacrt Plana uključivanja zainteresovanih strana
Projekat povećanja obima obnovljivih izvora energije - Hidroenergetski projekat Salakovac

<i>Grupa zainteresovanih strana</i>	<i>Lokalni kontekst HE Salakovac</i>	<i>Potencijalne zabrinutosti</i>
		opasnih supstanci koje bi mogle uticati na kvalitet vode rijeke Neretve nizvodno.
Radnici hidroelektrana	Operativno i održavajuće osoblje, radnici na rehabilitaciji izvođača radova	Rizici zdravlja i sigurnosti na radu povezani sa rehabilitacijskim aktivnostima
Izvođači radova	Radna snaga u građevinarstvu i rehabilitaciji	Rizici po zdravlje i sigurnost na radu; pravilno rukovanje opasnim materijalima; Upravljanje radnom snagom

6.3 Ostale zainteresovane strane

Pojam druge zainteresovane strane odnosi se na pojedince, grupe ili organizacije koje imaju interes za projekat, što može biti zbog lokacije projekta, njegovih karakteristika, uticaja ili pitanja vezanih za javni interes. Zainteresovane strane koje mogu imati značajan interes za Projekat su identificirane u Tabela 5.

Tabela 5. Ostale zainteresovane strane

<i>Grupa zainteresovanih strana</i>	<i>Specifični primjeri za hidroelektranu Salakovac</i>	<i>Potencijalni interesi / brige</i>
EPBiH (menadžment, E&S jedinice, ljudski resursi, odjeli za odnose s javnošću)	sjedišta EPBiH i HE na Neretvi; Odjel za okoliš i društvo (E&S); Odjel za ljudske resurse	Upravljanje projektima, usklađenost sa nacionalnim propisima i zahtjevima ESF/ESD, operativna efikasnost tokom rehabilitacije, uključivanje zainteresovanih strana, mehanizmi za rješavanje pritužbi, podrška zajednici, sigurno rukovanje opasnim materijama i otpadom, zdravlje i sigurnost na radu
Lokalne vlasti	Grad Mostar, općina Jablanica	Javna sigurnost, upravljanje saobraćajem, planiranje korištenja zemljišta, izdavanje dozvola, upravljanje lokalnom infrastrukturom, koordinacija u vezi transporta prevelikih tereta i mogućih manjih poremećaja za zajednice i korisnike vode, prilikom radne snage
Vlasti FBiH-a	Agencija za vodno područje Jadranskog mora, Javna preduzeća za puteve Federacije BiH (Ceste FBiH), Federalno ministarstvo saobraćaja i komunikacija, Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova, Federalna uprava za inspeksijske poslove (Federalni inspektorat) i Federalno ministarstvo energetike, rudarstva i industrije (FMERI).	Ove organi imaju regulatorne, nadzorne i koordinacione odgovornosti unutar svojih mandata, uključujući upravljanje vodama, transportnu infrastrukturu, unutrašnju sigurnost i nadzor inspekcija. U kontekstu aktivnosti rehabilitacije hidroelektrana duž rijeke Neretve, njihova uloga se odnosi na izdavanje dozvola, usklađenost sa propisima, inspekcije, regulaciju saobraćaja gdje je primjenjivo, te provođenje okolinskih i sigurnosnih i administrativnih zahtjeva u skladu sa zakonodavstvom FBiH.
NVO (okolinske, društvene, ženske, energetske grupe) i CSO	Lokalne okolinske ili društvene NVO i CSO	Zaštita riječnih ekosistema i ribarstva, zagovaranje ranjivih grupa uključujući žene, praćenje potencijalnih uticaja projekata (saobraćaj, otpad,



Nacrt Plana uključivanja zainteresovanih strana
Projekat povećanja obima obnovljivih izvora energije - Hidroenergetski projekat Salakovac

<i>Grupa zainteresovanih strana</i>	<i>Specifični primjeri za hidroelektranu Salakovac</i>	<i>Potencijalni interesi / brige</i>
		opasne materije), učešće u konsultacijama, promovisanje transparentnosti i inkluzije
Mediji	Lokalne i regionalne novine, radio i online kanali	Tačno i pravovremeno izvještavanje o aktivnostima projekta, širenje informacija zajednicama i ranjivim grupama, podizanje svijesti o saobraćajnim, sigurnosnim i okolinskim mjerama

6.4 Ugrožene / ranjive osobe ili grupe

S obzirom na to da su radovi na rehabilitaciji ograničeni na postojeću hidroelektranu i da se ne predviđa eksploatacija ili preseljenje zemljišta, ranjivost u kontekstu ovog projekta prvenstveno se odnosi na indirektno uticaje kao što su privremeni poremećaji u saobraćaju i rizici po zdravlje i sigurnost na radu. Ugrožene grupe uključuju osobe s invaliditetom, starije stanovnike duž transportne rute, žene sa odgovornostima za njegu i projektne radnike izložene profesionalnim rizicima. Specifične mjere uključivanja i ublažavanja su osmišljene kako bi se osiguralo da ove grupe imaju pravičan pristup informacijama, mehanizmima za žalbe (pritužbe) i sigurnoj implementaciji projekata.

7. Strategija uključivanja i metode

7.1 Sažetak uključivanja zainteresovanih strana tokom pripreme projekta

Tokom revizije, konsultantski tim se sastao sa odabranim zainteresovanim stranama kako bi saznao njihov ukupni interes i znanje o hidroelektrani Salakovac i projektu rehabilitacije. Pored toga, svrha je bila pružiti informacije o projektu. Zainteresovane strane koje su komunicirane uključuju one u Tabela 6. Tabela također uključuje preporučeno uključivanje posebno za Projekat.

Tabela 6. Konsultacije tokom revizije

<i>Zainteresovane strane</i>	<i>Svijest/Saradnja sa HE Salakovac</i>	<i>Ključne brige / interesi</i>	<i>Preporučene radnje</i>
EP HZHB – HE Mostar	Informisano; dobra saradnja, posebno u hitnim situacijama	Koordinacija u hitnim situacijama; dostupnost pogona; Raspored i trajanje radova	Osigurajte pravovremeno obavještanje o pokretanju, trajanju i statusu pogona putem dispečerskih usluga. Održavajte komunikaciju tokom hitnih operacija.
JKP Vodovod Mostar	Nisam ranije obaviješten; Tokom razvoja projekta zaključeno je da ovaj akter nije povezan sa hidroelektranom Salakovac	Zaštita korisnika vode nizvodno u slučaju izlivanja nafte. Elektranu HE Salakovac nalazi se izvan slivnog područja, a samim tim i izvan sanitarnih	Obavijestite u slučaju nezgoda; provoditi mjere za prevenciju izlivanja nafte; periodično praćenje kvaliteta vode; Nisu potrebne dodatne mjere zaštite osim standardnih praksi.



Nacrt Plana uključivanja zainteresovanih strana
Projekat povećanja obima obnovljivih izvora energije - Hidroenergetski projekat Salakovac

Zainteresovane strane	Svijest/Saradnja sa HE Salakovac	Ključne brige / interesi	Preporučene radnje
		zaštitnih zona izvora Salakovac, iz čega je jasno da bilo kakvo slučajno zagađenje tokom radova na rehabilitaciji ne može ugroziti izvore koji snabdijevaju i Vodovod Mostar.	
AVPJM-Agencija za vodno područje Jadranskog mora	Informisano; prošla saradnja dobra	Usklađenost sa Vodnom dozvolom; obavještanje nizvodno; Kvalitet vode	Obavijestiti HE Mostar i Grad Mostar o radnom rasporedu; nije bio potreban poseban protokol za poplavu; periodično praćenje kvaliteta vode nizvodno tokom zamjene opreme.
"Laks" d.o.o. Eksport-Import	Nisam ranije obaviješten; Postoji saradnja u pogledu dotoka vode i praćenja proizvodnje ribe. Ribogojilište se nalazi uzvodno od brane hidroelektrane Salakovac	Uticao na uzgoj ribe; kritični ljetni period; Plutajući otpad	Obavijestite unaprijed ako je režim vode pogođen; rasporediti osjetljive radove izvan kritičnog ljetnog perioda; održavati komunikaciju putem telefona/e-pošte; Upravljajte plutajućim otpadom.
Grad Mostar – Odsjek za urbanizam i građevinarstvo	Nisam informisan; nije uspostavljena saradnja	Nedostatak informacija za procjenu uticaja ili ublažavanja	Pružiti pregled radova, područja potencijalnog rizika i mjera ublažavanja relevantnim gradskim odjelima po potrebi.
HEPOK Mostar - vinograd i proizvodnja vina	-	Zaštita (potencijalnog) korisnika vode nizvodno u slučaju izlivanja ulja	Iako je HEPOK Mostar zvanično kontaktiran, nije primljen odgovor na upitnik. Nadležni organ za upravljanje vodama (AVPJM) je naknadno potvrdio da HEPOK ne crpi vodu iz rijeke Neretve za potrebe navodnjavanja i nije podnio zahtjev niti je izdata dozvola za navodnjavanje.

7.2 Sažetak potreba i metoda, alata i tehnika za uključivanje zainteresovanih strana

Ovaj dio opisuje program uključivanja zainteresovanih strana koji će biti realizovan za projekat rehabilitacije hidroelektrane Salakovac. Uključivanje će biti proporcionalan riziku, uzimajući u obzir da aktivnosti rehabilitacije mogu izazvati privremene i lokalizirane posljedice, kao i biti povezane sa dugotrajnim operativnim i naslijeđenim problemima. **Error! Reference source not found.7,**

Tabela 7. Uključivanje zainteresovanih strana pogođenih projektom - pripremna faza



Nacrt Plana uključivanja zainteresovanih strana
Projekat povećanja obima obnovljivih izvora energije - Hidroenergetski projekat Salakovac

Grupa zainteresovanih strana	Ključna ranjivost / rodna razmatranja	Tema	Način uključivanja	Učestalost	Odgovornost	Dokumentacija i praćenje
Priprema (predmobilizacija)						
Korisnici saobraćaja	Starije osobe; osobe s invaliditetom; žene koje se oslanjaju na javni prevoz;	Informišite o radovima na rehabilitaciji, rasporedu prevoza velikih dimenzija, planu upravljanja saobraćajem, mjerama sigurnosti, mehanizmu za žalbe	Pismeno obavještenje lokalnim vlastima; koordinaciju sa saobraćajnom policijom; Najave BIHAMK-a	Najmanje 7–14 dana prije prvog prevelikog transporta; ažurirano prije svakog transportnog događaja	PIT u koordinaciji sa izvođačima radova i saobraćajnom policijom	Kopije obavještenja; screenshotove web stranice; evidencija o obavještenjima o transportu; Zapis primljenih poziva
Korisnici vode nizvodno	Korisnici koji zavise od kvaliteta rijeke; sezonski ribolovci; Stariji korisnici	Informišite o opsegu radova, mjerama prevencije izlivanja, protokolu hitnog odgovora	Formalno pismeno obavještenje; koordinacioni sastanak (ako je zatražen); Razmjena hitnih kontakata	Najmanje 14 dana prije radova; Odmah obavještanje u slučaju incidenta	Službenik za upravljanje kvalitetom PIT	Kopije korespondencije; Dnevnik komunikacije incidenta
Radnici HE Salakovac	Radnici sa zdravstvenim problemima; Rodno specifične potrebe za zaštitom na radu i sigurnosti (OHS)	OHS procedure; hitni odgovor; radnik GM; Kodeks ponašanja; SEA/SH kanali za izvještavanje	Radni brifinzi; distribuciju Kodeksa ponašanja; Potpisani obrasci potvrde	Prije početka radova	PIT / OHS službenik	Evidencije o prisustvu; potpisani CoC obrasce; Zapisnici o treninzima (vježbama)
Izvođači radova	Rizik od dječijeg/prisilnog rada; Rizik od SEA/SH; Radnici migranti	Radne zahtjeve; OHS standardi; radnik GM; Kodeks ponašanja SEA/SH; Disciplinske mjere	Ugovorni zahtjevi; obuka za uvođenje; Obavezna obuka za SEA/SH	Prije mobilizacije	PIU / PIT	Dnevnici treninga; ugovorne klauzule; Kontrolna lista za praćenje

Tabela 8. Uključivanje zainteresovanih strana pogođenih projektom - faza implementacije

Grupa zainteresovanih strana	Ključna ranjivost / rodna razmatranja	Tema	Način uključivanja	Učestalost	Odgovornost	Dokumentacija i praćenje
Učesnici u saobraćaju i okolne zajednice	Osobe sa ograničenom pokretljivošću; Pitanja hitnog pristupa	Ažuriranja o rasporedu transporta; privremene promjene u saobraćaju;	Ažuriranja BIHAMK-a; signalizacija pored puta; "vodič" za predimenzionirane	Prije svakog događaja sa velikim transportom; Periodična	Izvođač radova (vođa logistike) + HE na Neretvi	Dnevnik transportnih događaja; Hotline registar;



Nacrt Plana uključivanja zainteresovanih strana
Projekat povećanja obima obnovljivih izvora energije - Hidroenergetski projekat Salakovac

Grupa zainteresovanih strana	Ključna ranjivost / rodna razmatranja	Tema	Način uključivanja	Učestalost	Odgovornost	Dokumentacija i praćenje
		Sigurnosni podsjetnici	terete; Dostupnost na liniji za pomoć	ažuriranja tokom transportne faze		primljene žalbe
Korisnici vode	Ranjivi neformalni korisnici	Obavještanje u slučaju izlivanja ili hitne situacije	Javno obavještenje ako je potrebno	Po potrebi (na osnovu incidenta)	Službenik za upravljanje kvalitetom	Izveštaj o incidentu; Zapis obavještenja
Radnici hidroelektrana	Jednaki pristup GM-u; Praćenje razdvojeno po polu	Tekući brifinzi OHS-a; ažuriranja osoblja; Konsultacije o prilagodabama radne snage (ako je primjenjivo)	“Toolbox” predavanja; mjesečni sigurnosni sastanci; Pisana interna komunikacija	Sedmična predavanja o alatima; mjesečni sastanci OHS-a	OHS službenik	Zapisnici sa sastanaka; listove prisustva; Statistika GM-a
Izvođači i podizvođači	Svijest o riziku u SEA/SH; Sigurnost radničkog smještaja	Obnavljajuća obuka za zaštitu na radu; Svijest o SEA/SH; Podsjetnici na mehanizam žalbe	Periodične trening sesije; Anonimni kanali za izvještavanje održavani	Kvartalna obuka za obnovu znanja	Izvođač / PIU/PIT	Evidencija o obuci; SEA/SH izvještaj (povjerljivo)

Tabela 9. Uključivanje zainteresovanih strana pogođenim projektom - Nakon završetka

Faza projekta	Grupa zainteresovanih strana	Ključna ranjivost / rodna razmatranja	Tema	Način uključivanja	Učestalost	Odgovornost	Dokumentacija i praćenje
Završetak	Lokalne vlasti; zajednice; Vodovodno preduzeće	Starije osobe i osobe sa ograničenim pristupom informacijama	Obavještanje o završetku radova; sažetak ishoda rehabilitacije; Nastavak dostupnosti kod GM-a	Pismeno obavještenje; općinsko objavljivanje; Ažuriranje web stranice	Po završetku radova		

Aktivnosti uključivanja će se provoditi u definisanim fazama životnog ciklusa projekta, uključujući period prije mobilizacije, tokom ključnih transportnih operacija, periodično tokom radova na rehabilitaciji i nakon završetka radova. Evidencija o aktivnostima uključivanja, prisustvom, iznesenim pitanjima i naknadnim radnjama biće dokumentovana i izvještavana u skladu sa ESS10.

8, Tabela 9, definišu vjerovatni interes strana pogođenih projektom i drugih zainteresovanih strana, redom, te ciljeve i metode uključivanja. Kao što je prikazano, primarni ciljevi uključivanja za pogođene strane su razumijevanje njihovih zabrinutosti, pružanje informacija o projektu i njegovim očekivanim uticajima, kako će se uticaji izbjegavati ili kontrolisati, metode koje će se koristiti za uključivanje zainteresovanih strana, te implementacija mehanizma koji omogućava zainteresovanim stranama komunikaciju sa hidroelektranom Salakovac i da hidroelektrana rješava te zabrinutosti.



Nacrt Plana uključivanja zainteresovanih strana
Projekat povećanja obima obnovljivih izvora energije - Hidroenergetski projekat Salakovac

Tabela 7. Uključivanje zainteresovanih strana pogođenih projektom - pripremna faza

Grupa zainteresovanih strana	Ključna ranjivost / rodna razmatranja	Tema	Način uključivanja	Učestalost	Odgovornost	Dokumentacija i praćenje
Priprema (predmobilizacija)						
Korisnici saobraćaja	Starije osobe; osobe s invaliditetom; žene koje se oslanjaju na javni prevoz;	Informišite o radovima na rehabilitaciji, rasporedu prevoza velikih dimenzija, planu upravljanja saobraćajem, mjerama sigurnosti, mehanizmu za žalbe	Pismeno obavještenje lokalnim vlastima; koordinaciju sa saobraćajnom policijom; Najave BIHAMK-a	Najmanje 7–14 dana prije prvog prevelikog transporta; ažurirano prije svakog transportnog događaja	PIT u koordinaciji sa izvođačima radova i saobraćajnom policijom	Kopije obavještenja; screenshotove web stranice; evidencija o obavještenjima o transportu; Zapis primljenih poziva
Korisnici vode nizvodno	Korisnici koji zavise od kvaliteta rijeke; sezonski ribolovci; Stariji korisnici	Informišite o opsegu radova, mjerama prevencije izlivanja, protokolu hitnog odgovora	Formalno pismeno obavještenje; koordinacioni sastanak (ako je zatražen); Razmjena hitnih kontakata	Najmanje 14 dana prije radova; Odmah obavještanje u slučaju incidenta	Službenik za upravljanje kvalitetom PIT	Kopije korespondencije; Dnevnik komunikacije incidenta
Radnici HE Salakovac	Radnici sa zdravstvenim problemima; Rodno specifične potrebe za zaštitom na radu i sigurnosti (OHS)	OHS procedure; hitni odgovor; radnik GM; Kodeks ponašanja; SEA/SH kanali za izvještavanje	Radni brifinzi; distribuciju Kodeksa ponašanja; Potpisani obrasci potvrde	Prije početka radova	PIT / OHS službenik	Evidencije o prisustvu; potpisani CoC obrasce; Zapisnici o treninzima (vježbama)
Izvođači radova	Rizik od dječijeg/prisilnog rada; Rizik od SEA/SH; Radnici migranti	Radne zahtjeve; OHS standardi; radnik GM; Kodeks ponašanja SEA/SH; Disciplinske mjere	Ugovorni zahtjevi; obuka za uvođenje; Obavezna obuka za SEA/SH	Prije mobilizacije	PIU / PIT	Dnevnici treninga; ugovorne klauzule; Kontrolna lista za praćenje



Nacrt Plana uključivanja zainteresovanih strana
Projekat povećanja obima obnovljivih izvora energije - Hidroenergetski projekat Salakovac

Tabela 8. Uključivanje zainteresovanih strana pogođenih projektom - faza implementacije

Grupa zainteresovanih strana	Ključna ranjivost / rodna razmatranja	Tema	Način uključivanja	Učestalost	Odgovornost	Dokumentacija i praćenje
Učesnici u saobraćaju i okolne zajednice	Osobe sa ograničenom pokretljivošću; Pitanja hitnog pristupa	Ažuriranja o rasporedu transporta; privremene promjene u saobraćaju; Sigurnosni podsjetnici	Ažuriranja BIHAMK-a; signalizacija pored puta; "vodič" za predimenzionirane terete; Dostupnost na liniji za pomoć	Prije svakog događaja sa velikim transportom; Periodična ažuriranja tokom transportne faze	Izvođač radova (vođa logistike) + HE na Neretvi	Dnevnik transportnih događaja; Hotline registar; primljene žalbe
Korisnici vode	Ranjivi neformalni korisnici	Obavještanje u slučaju izlivanja ili hitne situacije	Javno obavještanje ako je potrebno	Po potrebi (na osnovu incidenta)	Službenik za upravljanje kvalitetom	Izveštaj o incidentu; Zapis obavještanja
Radnici hidroelektrana	Jednaki pristup GM-u; Praćenje razdvojeno po polu	Tekući brifinzi OHS-a; ažuriranja osoblja; Konsultacije o prilagodba radne snage (ako je primjenjivo)	"Toolbox" predavanja; mjesečni sigurnosni sastanci; Pisana interna komunikacija	Sedmična predavanja o alatima; mjesečni sastanci OHS-a	OHS službenik	Zapisnici sa sastanaka; listove prisustva; Statistika GM-a
Izvođači i podizvođači	Svijest o riziku u SEA/SH; Sigurnost radničkog smještaja	Obnavljajuća obuka za zaštitu na radu; Svijest o SEA/SH; Podsjetnici na mehanizam žalbe	Periodične trening sesije; Anonimni kanali za izvještavanje održavani	Kvartalna obuka za obnovu znanja	Izvođač / PIU/PIT	Evidencija o obuci; SEA/SH izvještaj (povjerljivo)

Tabela 9. Uključivanje zainteresovanih strana pogođenim projektom - Nakon završetka

Faza projekta	Grupa zainteresovanih strana	Ključna ranjivost / rodna razmatranja	Tema	Način uključivanja	Učestalost	Odgovornost	Dokumentacija i praćenje
Završetak	Lokalne vlasti; zajednice; Vodovodno preduzeće	Starije osobe i osobe sa ograničenim pristupom informacijama	Obavještanje o završetku radova; sažetak ishoda rehabilitacije; Nastavak dostupnosti kod GM-a	Pismeno obavještanje; općinsko objavljivanje; Ažuriranje web stranice	Po završetku radova		

Aktivnosti uključivanja će se provoditi u definisanim fazama životnog ciklusa projekta, uključujući period prije mobilizacije, tokom ključnih transportnih operacija, periodično tokom radova na rehabilitaciji i nakon završetka radova. Evidencija o aktivnostima uključivanja, prisustvom, iznesenim pitanjima i naknadnim radnjama biće dokumentovana i izvještavana u skladu sa ESS10.



Nacrt Plana uključivanja zainteresovanih strana
Projekat povećanja obima obnovljivih izvora energije - Hidroenergetski projekat Salakovac

Tabela 10. Uključivanje drugih zainteresovanih strana

Faza projekta	Grupa zainteresovanih strana	Ciljevi uključivanja	Način uključivanja	Učestalost	Odgovornost	Dokumentacija
Priprema i implementacija	Ostale hidroelektrane na Neretvi	Osigurati koordinaciju u vezi sa operativnim rasporedima i upravljanjem rizicima	Formalno pismeno obavještenje; koordinacione sastanke ako je potrebno; Direktni tehnički kontakt između operatera postrojenja	Najmanje 14 dana prije početka rehabilitacije; Odmah obavještanje u slučaju incidenta	PIT	Kopije korespondencije; Zapisnici koordinacije
Priprema i implementacija	Lokalne vlasti (općinske, saobraćajne policije)	Koordinirati logistiku transporta; osigurati javnu sigurnost; Održavajte pristup u hitnim situacijama	Formalno pismeno obavještenje; koordinacione sastanke; Dijeljenje plana upravljanja transportom	Najmanje 7–14 dana prije prevelikog transporta; Ažuriranja ako se raspored promijeni	PIT / Izvođač radova	Zapisnici sa sastanaka; Kopije obavijesti
Priprema i implementacija	Vlasti FBiH-a (relevantna ministarstva i regulatori)	Osigurati usklađenost sa regulatornim zahtjevima; Pružiti ažuriranja o statusu projekta	Formalno izvještavanje; pismeno obavještenje; sastanci prema dozvolama	Prije početka radova; periodično izvještavanje po potrebi; Izvještavanje zasnovano na incidentima	PIT	Dnevnik regulatorne korespondencije
Priprema i implementacija	NVO / CSO (okolinske, društvene, ženske, energetske grupe)	Pružiti transparentne informacije o obimu projekta i uticajima; omogućiti mogućnost pojašnjenja; osigurati pristup GM-u	Objava putem web stranice; pismeno obavještenje o početku radova; sastancima na zahtjev; Odgovor na pisane upite	Na početku projekta; Ažuriranja ako dođe do značajnih promjena	PIT	Evidencija o objavljivanju na web stranici; Dnevnik korespondencije
Priprema i implementacija	Mediji	Pružiti tačne i pravovremene informacije; spriječiti dezinformacije; osigurajte transparentnost	Saopćenje za javnost prije promocije; brifinga za medije ako je to zatraženo; imenovani portparol; Ažuriranja u slučaju incidenata	Prije početka radova; zasnovan na incidentima; Najava završetka	PIT / Službenik za komunikacije	Saopštenja za javnost; Medijski dnevnik
Završetak	Sve gore navedene grupe	Informišite o završetku radova	Pismeno obavještenje;	Po završetku rehabilitacije	PIT	Evidencija o objavljivanju informacija



Nacrt Plana uključivanja zainteresovanih strana Projekat povećanja obima obnovljivih izvora energije - Hidroenergetski projekat Salakovac

		sažetku rezultata	Ažuriranje web stranice			
--	--	-------------------	-------------------------	--	--	--

Uključivanje sa drugim zainteresovanim stranama biće dokumentovano, a sve primljene povratne informacije biće pregledane i adresirane prema potrebi. Značajne promjene ili incidenti na projektima će pokrenuti dodatnu komunikaciju. Sve zainteresovane strane imat će pristup Mehanizmu za žalbe Projekta.

7.3 Predložena strategija za uključivanje stavova ranjivih grupa

Pored općih mjera za uključivanje zainteresovanih strana opisanih u Sekciji 7.2, Projekat prepoznaje da određene grupe mogu naići na prepreke u pristupu informacijama ili učešću u konsultacijama. Sekcija 7.3 Opisuje pristup za uključivanje ranjivih i ugroženih grupa, osiguravajući da se njihove brige i perspektive efikasno uzimaju u obzir u planiranju i implementaciji projekta. Strategija je osmišljena da bude proporcionalna potencijalnim uticajima, fokusirana na pristupačnost i inkluziju, te se provodi u skladu sa širim programom uključivanja zainteresovanih strana predstavljenim u Tabela , Tabela i Tabela .

Ranjive ili ugrožene grupe uključuju:

- Osobe s invaliditetom koje žive u naseljima duž transportnog koridora M17
- Starije osobe u lokalnim zajednicama
- Žene, uključujući domaćinstva sa jednim roditeljem i primarne negovatelje
- Djeca u naseljima duž transportne rute
- Ugroženi korisnici vode, poput sezonskih ribara ili rekreativnih korisnika duž rijeke Neretve

Uključivanje sa ovim grupama biće proporcionalno potencijalnim uticajima i fokusirano na pristupačnost i smisljeno učešće:

- Pristupačni rasporedi i lokacije: Obavještenja i brifinzi će biti vremenski ograničeni i postavljeni tako da budu praktični i dostupni za pogođene zajednice.
- Podrška za ograničenja mobilnosti ili pristupa: Pomoć će biti pružena osobama sa smanjenom pokretljivošću ili drugim ograničenjima za primanje informacija.
- Praktični komunikacijski kanali: Zainteresovane strane će biti informisane putem direktnih pisanih obavještenja lokalnim vlastima, koordinacije sa saobraćajnom policijom i zvaničnih obavijesti o sigurnosti na cestama (BIHAMK), fokusirajući se na relevantne uticaje kao što su privremeni prekidi saobraćaja ili preveliki saobraćajni događaji.
- Razumljivi materijali: Koristit će se jednostavan, jasan jezik i objašnjenja kako bi se osiguralo da pogođene zainteresovane strane razumiju privremene promjene u saobraćaju i mjere sigurnosti.
- Koordinacija sa predstavnicima: Lokalne vlasti i nevladine organizacije će biti uključene po potrebi kako bi dosegle pojedince koji bi inače mogli imati ograničen pristup informacijama.
- Praćenje i prilagođavanje: Učešće i povratne informacije će biti praćene, a metode će biti prilagođene ako bude potrebno dodatno informisanje kako bi se osiguralo da ranjive grupe budu informisane.

Aktivnosti uključivanja ranjivih grupa biće informisane i implementirane u skladu sa širim programom uključivanja zainteresovanih strana predstavljenim u Sekciji 7.2, koji detaljno opisuju metode, odgovornosti, tajming i mehanizme nadzora.



8. Plan objavljivanja informacija

Objavljivanje informacija je ključni element uključivanja zainteresovanih strana prema ESS10 i EPBiH protokolima. Za projekat rehabilitacije hidroelektrane Salakovac, informacije će biti objavljene kako bi se osigurala transparentnost, inkluzivnost i smisljeno učešće.

8.1 Principi

Informacije će biti objavljene:

- Na lokalnim jezicima (bosanski/hrvatski/srpski) i engleskom
- Kroz više kanala, uključujući EPBiH web stranicu, oglasne table HE na Neretvi Jablanica i HE Salakovac, Obavještenje u lokalnim medijima
- Na netehničkom jeziku radi osiguranja pristupačnosti
- Prije ključnih odluka, konsultacija i početka radova

8.2 Dokumenti koji će biti objavljeni

- Izvještaj o okolinskom i društvenom auditu
- Plan uključivanja zainteresovanih strana (SEP)
- Plan upravljanja okolišem i društvom (ESMP)
- Procedura upravljanja radnom snagom (LMP)
- Plan upravljanja saobraćajem
- Plan upravljanja otpadom
- Plan za zaštitu zdravlja i sigurnosti na radu (OHS)
- Procedura Mehanizma za žalbu (GM)
- U budućnosti, status Projekta, kako projekta rehabilitacije, tako i budućih aktivnosti.

8.3 Postupci objavljivanja informacija

Kako bi se osiguralo da sve zainteresovane strane imaju pravovremeni pristup informacijama o projektu i priliku da daju značajne doprinose, Projekat će implementirati sveobuhvatan proces objavljivanja informacija. Ovaj proces je prilagođen okolinskom, društvenom i operativnom kontekstu hidroelektrane Salakovac i osmišljen je da pruži jasnu, pristupačnu i inkluzivnu komunikaciju sa pogođenim zajednicama, radnicima i drugim zainteresovanim stranama. Objavljivanje koje treba izvršiti opisano je u Tabela 611.

Tabela 61. Plan objavljivanja informacija

<i>Faza</i>	<i>Informacije koje će biti objavljene</i>	<i>Ciljne zainteresovane strane</i>	<i>Vremenski okvir</i>	<i>Metoda objavljivanja</i>	<i>Odgovorna strana</i>
Prije rehabilitacije Datum će biti određen	Izvještaj o okolinskoj i društvenoj reviziji Plan uključivanja zainteresovanih strana (SEP)	Sve zainteresovane strane	15 dana prije otkazivanja rada	EPBiH web stranica Obavještenje u lokalnim medijima Oglasne table HE na Neretvi Jablanica, Oglasne table HE Salakovac	EPBiH - PR službenik PIT tim HE Salakovac - EHS službenik



Nacrt Plana uključivanja zainteresovanih strana
Projekat povećanja obima obnovljivih izvora energije - Hidroenergetski projekat Salakovac

<i>Faza</i>	<i>Informacije koje će biti objavljene</i>	<i>Ciljne zainteresovane strane</i>	<i>Vremenski okvir</i>	<i>Metoda objavljivanja</i>	<i>Odgovorna strana</i>
	<p>Plan upravljanja okolišem i društvom (ESMP)</p> <p>Procedura upravljanja radnom snagom (LMP)</p> <p>Plan upravljanja saobraćajem</p> <p>Plan upravljanja otpadom</p> <p>Plan za zaštitu zdravlja i sigurnosti na radu (OHS)</p> <p>Procedura Mehanizma za žalbu (GM)</p> <p>Procedure za hitne slučajeve i nesreće</p>				
Tokom rehabilitacije	Ažuriranja implementacije projekata (interno praćenje, H&S događaji)	Regulatori / interno upravljanje	Po potrebi	Pisana ažuriranja ili interni memorandumi	PIT tim HE Salakovac - EHS službenik
	Sažetak rješavanja pritužbi (broj primljenih žalbi, opće vrste, status rješenja, bez objavljivanja ličnih podataka), promjene u GM proceduri	Direktno pogođene zainteresovane strane	Polugodišnje	Oglasne table HE Salakovac; direktne brifinge zainteresovanim stranama ili alternativne metode u slučaju osjetljivih pritužbi ili pravnih ograničenja	EPBiH – PR službenik; PIT tim HE Salakovac – EHS službenik
Nakon rehabilitacije	Izveštaji o statusu	Svi	Godišnjak	EPBiH web stranica Oglasne table HE na Neretvi Jablanica, Oglasne table HE Salakovac	PIT tim HE Salakovac - EHS službenik



9. Resursi i odgovornosti za implementaciju uključivanja zainteresovanih strana

Tim za **upravljanje projektom (PMT)** bit će zadužen za aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana u projektu rehabilitacije hidroelektrane Salakovac. Podružnica HE na Neretvi Jablanica/**Projektni menadžerski tim (PMT)** imaju ukupnu odgovornost za implementaciju SEP-a.

Specifični subjekti i pojedinci odgovorni za provođenje aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana navedeni su u Tabela 7, Tabela 8, Tabela 9 i Tabela 10 ovog SEP-a, koji detaljno opisuju ciljne zainteresovane strane, metode uključivanja, učestalost/vremenski raspored, odgovornosti i zahtjeve za dokumentaciju/nadzor.

Aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana biće dokumentovane kroz **zapisi i logovi specificirani u Tabela 7, Tabela 8, Tabela 9 i Tabela 10**, uključujući:

- Kopije obavijesti poslanih lokalnim vlastima i BIHAMK-u
- Evidencija poziva i upita primljenih putem posebnih kontakt tačaka
- Obavještenja o incidentima i evidencije praćenja za korisnike vode
- Listovi prisustva i zapisnici sa bilo kojih brifinga ili sastanaka za koordinaciju zajednice

Očekuje se da implementacija ovog SEP-a neće zahtijevati dodatna finansijska sredstva EPBiH-a, jer planirane aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana spadaju u postojeće institucionalne kapacitete i operativne budžete Tima za implementaciju projekta. Sve aktivnosti uključivanja, obavještanja i praćenja smatraju se proporcionalnim potencijalnim rizicima i uticajima radova na rehabilitaciji i mogu se provoditi koristeći resurse već dodijeljene za upravljanje projektom i operacije.

10. Mehanizam žalbe

I ESS10 i EPBiH protokoli zahtijevaju da zainteresovane strane imaju mehanizam putem kojeg mogu komunicirati komentare i zabrinutosti EPBiH-u. Mehanizam za žalbe (GM) za projekat biće zasnovan na ESS10 i internoj EPBiH proceduri za komunikaciju o okolišu O PN 074/01. Ovo će biti formalna platforma za primanje i rješavanje pritužbi, zabrinutosti, komentara i prijedloga od zainteresovanih strana, kao i za komunikaciju sa stranom koja je podnijela žalbu. Primarni cilj GM-a je osigurati da se pritužbe mogu iznijeti rješavaju pravovremeno, transparentno i efikasno, te da zainteresovane strane imaju povjerenje da će njihove žalbe biti riješene, a rješenja im pravovremeno prenesena.

GM je dizajniran da sistematski evidentirai prati sve žalbe, osiguravajući dosljednu dokumentaciju, praćenje i prijavljivanje. Mehanizam će također funkcionisati kao kanal za povratne informacije, omogućavajući zainteresovanim stranama da daju kontinuirani doprinos o aktivnostima projekta i mjerama ublažavanja, bez ograničavanja ili ometanja pristupa postojećim sudskim ili drugim pravnim sredstvima dostupnim zainteresovanim stranama.

10.1 Struktura i odgovornosti mehanizma žalbi

EPBiH je uspostavio formalni mehanizam za žalbe kao dio svojih protokola za zaštitu okoliša i uključivanje zainteresovanih strana (O PN 074/01). Mehanizam je dizajniran da pravovremeno i



Nacrt Plana uključivanja zainteresovanih strana
Projekat povećanja obima obnovljivih izvora energije - Hidroenergetski projekat Salakovac

transparentno primi, registruje, procjenjuje i odgovara na okolinske žalbe (pritužbe) trećih strana, u skladu sa zahtjevima ESS10. Struktura GM-a je takva da:

- Žalbe se formalno evidentiraju po prijemu i potvrđuju podnosiocu žalbe, čime se osigurava da je njegova žalba primljena i da će biti riješena.
- Imenovani stručni tim procjenjuje svaku žalbu i utvrđuje njenu valjanost (opravdanost).
- Ishod procjene je dokumentovan u Obrascu Odluke o opravdanosti (Prilog 2) i pismeno se prenosi podnosiocu žalbe putem propisane Obavijesti o opravdanosti okolinske pritužbe (Prilog 4). Iako se naslov odnosi na okolinske pritužbe, ova procedura za procjenu prihvatljivosti i dokumentovanje ishoda odnosi se na sve vrste žalbi, uključujući društvene, radne ili druge žalbe vezane za projekte.

Kao što je ranije navedeno, direktor Podružnice HE na Neretvi Jablanica nadgleda mehanizam za žalbe i osigurava pravilnu implementaciju procedura komunikacije i uključivanja zainteresovanih strana. Službenik za upravljanje kvalitetom, zajedno sa imenovanim timom za rješavanje žalbi, upravlja svakodnevnim operacijama mehanizma za žalbe, uključujući koordinaciju, procjenu i dokumentaciju žalbi.

Specifični protokoli, kao što je Obavještenje korisnicima nizvodno o ispuštanju vode kroz preljeve brana (O UN 74/01-01) (Prilog 3), dopunjuju mehanizam žalbi osiguravajući pravovremeno obavještanje potencijalno pogođenih zainteresovanih strana, pri čemu se sve komunikacije sistematski bilježe.

Ovaj strukturirani pristup osigurava da se žalbe rješavaju efikasno, transparentno i na način koji je u skladu sa niskorizičnom prirodom Projekta i posvećenošću EPBiH-a okolinskoj i društvenoj odgovornosti.

Tabela 7. Mehanizam za žalbe – Uloge i odgovornosti

<i>Uloga / Pozicija</i>	<i>Odgovornosti</i>
Direktor Podružnice HE na Neretvi jablanica	Pružna sveobuhvatan nadzor mehanizma za žalbe i osigurava pravilnu implementaciju procedura uključivanja i komunikacije sa zainteresovanim stranama. Osigurava da se žalbe rješavaju u skladu sa EPBiH procedurama i da su dostupni adekvatni resursi za upravljanje žalbama.
Službenik za upravljanje kvalitetom	Koordinira implementaciju mehanizma za žalbe u skladu sa EPBiH procedurama upravljanja okolišem (O PN 074/01). Nadzire proces obrade žalbi, osigurava da žalbe procjenjuje ovlašteni stručni tim i provjerava da su odgovori pripremljeni i komunicirani u skladu sa utvrđenim procedurama.
Stručni tim za rješavanje žalbi	Pregledava i procjenjuje primljene žalbe, utvrđuje njihovu valjanost i dokumentuje ishod u Obrascu za odluku o opravdanosti (Prilog 2) . Preporučuje korektivne ili preventivne mjere gdje je to potrebno i osigurava pravilnu dokumentaciju procesa procjene.
Imenovani administrator za žalbe / službenik za evidenciju	Evidentira pristigle žalbe, vodi evidenciju žalbi, prati rokove i naknadne radnje, te osigurava da podnosioci žalbi dobiju pisanu potvrdu i odgovore koristeći propisanu Obavještenje o opravdanosti okolinske pritužbe (žalbe) (Prilog 4) . Održava dokumentaciju i evidenciju svih komunikacija.
Tehnički / Okolinski specijalisti (po potrebi)	Pružiti tehničku stručnost tokom procjene žalbi, posebno za pritužbe vezane za uticaje na okoliš, upravljanje vodama ili operativna pitanja. Podrška stručnom timu u identifikaciji mjera ublažavanja ili korektivnih mjera.
Izvođači / Operativno osoblje	Saradnjom u istragama pritužbi vezanih za građevinske ili operativne aktivnosti, pružanje relevantnih informacija stručnom timu i provođenje korektivnih mjera gdje je to potrebno.



10.2 Kanali za podnošenje žalbi

Žalbe se mogu podnijeti u bilo koje vrijeme i u bilo kojem formatu koji podnosi žalitelj u pisanom obliku. Obrazac za žalbu (štampani i elektronski) biće dostupan, ali njegova upotreba neće biti obavezna. GM će biti besplatan, kulturno prilagođen i dostupan svim zainteresiranim stranama, uključujući ranjive i ugrožene grupe. Anonimne žalbe će biti prihvaćene.

Žalbe vezane za Projekat mogu se podnijeti putem sljedećih kanala Tabela 11.:

Tabela 8. Adrese za podnošenje žalbe

<i>Kanali za prijavu</i>	<i>Adresa 1</i>	<i>Adresa 2</i>
Poštom ili lično po administrativnom protokolu ili telefonom	Gospodin Tarik Tanović, Službenik za upravljanje kvalitetom Hidroelektrane na Neretvi - podružnica +387 36 758 108 Jaroslava Černija 1 Jablanica	Gđa. Nizama Koldžo Kupusović, pravna saradnica Jedinica za implementaciju projekta +387 33 751 866 Wilsonovo šetalište 15 Sarajevo
Putem e-maila	t.tanovic@epbih.ba	n.koldzo@epbih.ba

Primjer obrasca koji se može koristiti za podnošenje žalbi dat je u Prilogu 4, iako se žalbe mogu podnijeti u bilo kojem formatu. Ovaj mehanizam žalbi će ostati operativan tokom cijelog Projekta, počevši od objave Izvještaja o Auditu i ovog SEP-a. Sve promjene u kontakt podacima ili procedurama GM-a bit će objavljene u ažuriranju ovog SEP-a.

10.3 Proces rješavanja žalbi

Žalbe će se rješavati kroz jasan i vremenski ograničen proces, kako je sažeto u Tabela 92 ispod. Proces je osmišljen da osigura transparentnost, predvidljivost i pravovremeno rješenje u skladu sa zahtjevima ESS10 i EPBiH. Važno je napomenuti da neće sve žalbe zahtijevati djelovanje EPBiH-a ili drugih strana – to će biti utvrđeno tokom procesa rješavanja i preneseno podnosiocu žalbe.

Tabela 9 Proces rješavanja žalbi

<i>Korak</i>	<i>Opis</i>	<i>Vremenska linija</i>
Predaja	Nakon prijema žalbe vezane za projekat od strane hidroelektrane Salakovac ili EPBiH, žalba se prosljeđuje predstavniku za sisteme upravljanja i bilježi u dnevnik žalbi.	Bilo kada
Potvrda o prijemu	Potvrda prijema podnosiocu žalbe	U roku od 5 dana
Procjena	Sortiranje, obrada, pregled i istraga od strane tima za rješavanje okolinskih pritužbi Podružnice HE na Neretvi	U roku od 15 dana



Nacrt Plana uključivanja zainteresovanih strana
Projekat povećanja obima obnovljivih izvora energije - Hidroenergetski projekat Salakovac

<i>Korak</i>	<i>Opis</i>	<i>Vremenska linija</i>
Rješenje	Predloženo rješenje i komunikacija podnosiocu žalbe (osim zabrane komunikacije za anonimne pritužbe) (Aneks 1 i 2)	U roku od 30 dana, osim ako se podnosioci žalbe ne dogovore drugačije
Žalba (zatim isti postupak kao i originalna žalba)	Eskalacija EPBiH ako podnosilac žalbe nije zadovoljan ili ako se žalba ne može riješiti na nivou HE na Neretvi Jablanica	Po potrebi (opet, riješiti u roku od 30 dana ili kako se dogovori sa podnosiocem žalbe)

Napomena: Pored internog procesa žalbi opisanog u tabeli, podnosioci žalbi zadržavaju pravo da u bilo kojoj fazi koriste sudske ili druge pravne lijekove, bez ograničenja. Interni mehanizam za žalbe ne ograničava niti zamjenjuje pristup sudovima ili drugim formalnim kanalima za rješavanje sporova. Ovo osigurava da su prava svih zainteresovanih strana u potpunosti očuvana u skladu sa ESS10.

10.4 Opseg mehanizma žalbe

GM će primati i rješavati pritužbe i komentare vezane za Projekat i rad HE na Neretvi, a koje podnosi bilo koja strana. Žalbe koje se odnose na druge aktivnosti i objekte EPBiH-a biće direktno upućene na nivo EPBiH-a radi rješavanja, a ne kroz GM Projekta.

Korištenje GM-a nije obavezno. Oštećene strane mogu se obratiti putem uobičajnog pravnog sistema, umjesto GM-u ili ako GM ne dovede do zadovoljavajućeg rješenja.

10.5 Mehanizam za žalbe radnika

Svi zaposleni u EP BiH imaju pristup mehanizmu za žalbe radnika (GM) kako je definisano u Procedurama upravljanja radnom snagom Projekta. Izvođač može uspostaviti vlastiti GM u skladu sa EPBiH GM ili koristiti EPBiH GM. Ako izvođač koristi EPBiH GM, mora sarađivati sa osobom za kontakt HE na Neretvi/EPBiH (Focal Point) za svaku eskalaciju. GM EPBiH ostaje dostupan svim zaposlenicima izvođača bez obzira na odabrani mehanizam.

10.6 Osjetljive žalbe

Određene žalbe zahtijevaju posebno postupanje. Iako se projekat procjenjuje kao niskorizičan od seksualne eksploatacije i zlostavljanja (SEA) i/ili seksualnog uznemiravanja (SH), i vanjski i radni GM-ovi biće opremljeni da primaju i rješavaju pritužbe vezane za SEA/SH. Ova vrsta žalbe i druge osjetljive žalbe su:

- Rješavaju se povjerljivo—sve žalbe će se smatrati povjerljivim, ali osjetljive žalbe će imati posebne mjere opreza za zaštitu identiteta
- Upravljaču je ovlaštene kadrovi, obučeni za rješavanje takvih pritužbi iz pravnog odjela Podružnice HE na Neretvi
- Obradeno koristeći principe usmjerene na pomoć žrtvama
- Rješava se putem posebnog i sigurnog kanala, uz iste rokove odgovora kao i druge žalbe.

10.7 Objavljivanje informacija i podizanje svijesti

Informacije o GM-u će se širiti kroz:

- Oglasne table na HE Salakovac
- EPBiH web stranica
- Tokom javnih i ciljanih konsultativnih sastanaka,



Nacrt Plana uključivanja zainteresovanih strana Projekat povećanja obima obnovljivih izvora energije - Hidroenergetski projekat Salakovac

- Oglasne table za gradnju kada izvođač stigne na gradilište

Svijest zaposlenika: Projektno osoblje, izvođači i operativno osoblje će proći obuku o GM-u kako bi se osiguralo da žalbe budu pravilno primljene i prosljeđene.

Sva komunikacija sa zainteresiranim stranama odvijat će se jasnim i pristupačnim jezikom, uzimajući u obzir lokalne jezike, nivo pismenosti i kulturne aspekte. Projekat će osigurati da zainteresovane strane razumiju kako podnijeti prijavu

Gdje je sadržaj Mehanizma za žalbe (GM) ograničen zakonom ili obaveznim propisima i ne može se u potpunosti javno dijeliti, koristit će se alternativni pristupi kako bi se osiguralo da zainteresovane strane i dalje mogu pristupiti potrebnim informacijama. To uključuje situacije kao što su kontakt podaci osoblja koji se ne smiju objaviti, osjetljive operativne ili sigurnosne informacije, ili povjerljive procedure propisane zakonom. U takvim slučajevima, sažeta ili neosjetljiva verzija GM-a (koja pokriva svrhu, korake i rokove) biće javno dostupna, dok se cijeli GM dokument može pristupiti na zahtjev na HE Salakovac. Dodatno, ključne informacije mogu se prenijeti usmeno tokom konsultantskih sastanaka. Ovo osigurava da su zainteresovane strane informisane bez kompromitovanja zakonski zaštićenog ili povjerljivog sadržaja.

Sve promjene ili ažuriranja GM procedure također će biti objavljene putem ovih kanala kako bi se osiguralo da su zainteresovane strane u potpunosti informisane o svojim pravima i dostupnom procesu žalbi.

10.8 Dnevnik žalbi

Svakoj žalbi će biti dodijeljen jedinstveni referentni broj i precizno će se pratiti od prijema do rješenja i zatvaranja. Po prijemu žalbe ili povratne informacije, predstavnik za sisteme upravljanja će pribaviti i zabilježiti sljedeće informacije:

- Vrsta objave (žalba, komentar, prijedlog, zahtjev)
- Kategorija problema (npr. okolinsko, socijalno, BHP, saobraćaj, radna snaga, itd.)
- Osoba ili osobe određene za istragu i predlaganje rješenja
- Rok za odgovor i rješenje
- Predložene ili dogovorene korektivne mjere.

Dnevnik žalbi će sadržavati, barem, sljedeće detalje:

- Dodijeljeni referentni brojevi
- Ime podnosioca žalbe (ako je navedeno i ako nije anonimno podneseno) te lokacija i opis žalbe
- Datum podnošenja
- Kanal kojim je podnesena žalba
- Datum registracije u Dnevniku žalbi
- Ime osobe kojoj je povjerena odgovornost za istragu i rješavanje
- Opis predložene korektivne mjere i datum, te kako je podnosilac žalbe konsultovan ili uključen
- Datum kada je predloženi odgovor ili korektivna mjera prenesena podnosiocu žalbe (gdje je primjenjivo)
- Prihvatanje ili odbijanje predloženog rješenja od strane podnosioca žalbe
- Datum zatvaranja žalbe ili upućivanje na korporativni nivo.



Nacrt Plana uključivanja zainteresovanih strana Projekat povećanja obima obnovljivih izvora energije - Hidroenergetski projekat Salakovac

Lični podaci će se obrađivati u skladu sa važećim zahtjevima za zaštitu podataka. Žalbe podnesene anonimno ili uz zahtjev za anonimnošću biće evidentirane i obrađene na isti način, osim što možda neće biti moguće saopštiti rješenje oštećenoj strani.

10.9 Izvještavanje o žalbama i povratnim informacijama zainteresovanih strana

Kako bi se osiguralo da su sve pritužbe riješene, EPBiH ima strukturiran sistem za bilježenje, organizaciju i analizu komentara, pritužbi i povratnih informacija zainteresovanih strana vezanih za Projekat. Ovo počinje bilježenjem svih pritužbi i drugih povratnih informacija u Dnevnik žalbi, u skladu sa procedurom O PN 074/01.

Agregirane i anonimizirane informacije o funkcionisanju GM-a (na primjer, broj i tip žalbi, status rješavanja) biće periodično objavljivane putem EPBiH komunikacijskih kanala po potrebi (Poglavlje 10.6, Poglavlje 10.7, Tabela 6). Gdje je moguće, podaci o žalbama će biti sažeti po tipu pitanja i kategoriji zainteresovanih strana.

10.10 Praćenje i izvještavanje o žalbama

Informacije o funkcionisanju GM-a biće uključene u periodične izvještaje o okolinskom i društvenom monitoringu koji se podnose korporaciji EPBiH i Svjetskoj banci. Izvještavanje će uključivati:

- Status implementacije GM-a (konkretno, promjene u procedurama, osoblju, aktivnostima podizanja svijesti)
- Broj i vrsta pritužbi primljenih i riješenih tokom tog perioda i kumulativno
- Prosječna vremena rješenja tokom perioda i kumulativno
- Ključna pitanja i poduzete mjere
- Žalbe koje su se zaključivale tokom perioda koji je trajao duže od 30 dana za rješavanje
- Neriješene žalbe, razlozi za kašnjenje (ako traje duže od 30 dana) i očekivani datumi rješavanja
- Naučene lekcije i provedene korektivne mjere.

10.11 Sistem za rješavanje žalbi Svjetske banke

Zajednice i pojedinci koji vjeruju da su negativno pogođeni projektom podržanim od strane Svjetske banke mogu podnijeti žalbe postojećim mehanizmima za žalbe na nivou projekta ili direktno Službi za rješavanje pritužbi Svjetske banke (GRS).

GRS osigurava da se primljene žalbe brzo pregledaju kako bi se riješili problemi vezani za projekte. Zajednice i pojedinci pogođeni projektom također mogu podnijeti svoje žalbe nezavisnom inspekcijском panelu Svjetske banke, koji utvrđuje da li je došlo do štete ili bi mogla nastati kao rezultat nepoštivanja politika i procedura Svjetske banke.

Žalbe se mogu podnijeti u bilo kojem trenutku nakon što su zabrinutosti direktno iznesene generalnom direktoru projekta i upravi banke je dozvoljeno da odgovori.

Informacije o tome kako podnijeti žalbe Službi za rješavanje pritužbi Svjetske banke (GRS) dostupne su na:

www.worldbank.org/en/projects-operations/products-and-services/grievance-redress-service

Informacije o tome kako podnijeti žalbe Inspekcijском panelu Svjetske banke dostupne su na www.inspectionpanel.org.



11. Upravljanje promjenama

Ovaj SEP će se pregledavati najmanje polugodišnje (to jest, jednom u šest mjeseci) tokom projekta rehabilitacije i godišnje nakon toga. Također će biti pregledano ako postoje dokazi da zainteresovane strane žele više informacija o Projektu ili samo HE Salakovac, ili ako postoje bilo kakvi pokazatelji da GM ne radi zadovoljavajuće. Tokom svake revizije, kontaktna tačka HE na Neretvi Jablannica GM-a će preporučiti menadžmentu i EPBiH-a da li SEP ili GM treba ažurirati i izvršiti potrebne izmjene kako bi se osiguralo da program uključivanja zainteresovanih strana, uključujući GM-a, ispunjava zahtjeve Svjetske banke, nacionalnog zakonodavstva i sistema upravljanja EPBiH-om.



Prilog 1 - Odluka o opavdanosti okolinske pritužbe (žalbe)



JP ELEKTROPRIVREDA BiH
d.d. - Sarajevo

Podružnica Hidroelektrane na Neretvi, Jablanica

Protokolski broj:
Datum:

ODLUKA O OPRAVDANOSTI OKOLINSKE PRITUŽBE

PODACI O OKOLINSKOJ PRITUŽBI			
Naziv pošiljaoca okolinske pritužbe :	Broj okolinske pritužbe:	Datum okolinske pritužbe:	Redni broj u knjizi evidencije okolinskih pritužbi:
Predmet okolinske pritužbe:			
Kratak opis okolinske pritužbe:			

Stav i Odluka Tima o opravdanosti okolinske pritužbe:
Mišljenje o uzroku neusklađenosti: (ako je okolinska pritužba opravdana)
Prijedlog korektivne mjere:

Stručni okolinski tim:	Potpisi:



Prilog 2 - Obavještenje o opavdanosti okolinske pritužbe (žalbe)



JP ELEKTROPRIVREDA BiH

d.d. - Sarajevo

Podružnica Hidroelektrane na Neretvi, Jablanica

Naziv podnosioca pritužbe:

Protokolski broj:

Datum:

OBAVIJEST O OPRAVDANOSTI OKOLINSKE PRITUŽBE

Obavještavam Vas da je Vaša okolinska pritužba broj _____ od _____
na osnovu Odluke stručnog okolinskog tima, br. _____, od _____ ocjenjena kao:

OPRAVDANA

NEOPRAVDANA

Obrazloženje:

Prijedlog rješenja:

Obavijest sačinio:

Predstavnik rukovodstva za sisteme upravljanja

Odobrio:

Direktor HE n/N

Dostaviti:

- Podnosiocu pritužbe
- PRSU
- a/a

Izdanje 1

O ON 074/01-03
Strana: 1/1



Prilog 3. Obavještenje relevantnim korisnicima nizvodno u vezi sa institucijama u vezi sa ispuštanjem vode kroz preljeve brane (O UN 74/01-01) - spisak zainteresovanih strana koje treba obavijestiti



Nacrt Plana uključivanja zainteresovanih strana
Projekat povećanja obima obnovljivih izvora energije - Hidroenergetski projekat Salakovac

Prilog 3 Lista subjekata koji se obavještavaju u slučaju rada evakuacionih organa na brani HE Salakovac

Br.	Naziv subjekta	Kontakt podaci
1.	Agencija za vodno područje sliva Jadranskog mora – Mostar	Pravno lice koje vrši sve radove na aktivnoj odbrani od poplava U toku radnog vremena (od 7 ³⁰ -16 ⁰⁰): Protokol: 036/397-881; 036/397-882 fax: 036/397-883
	Vodoprivredni informacijski centar	
	Glavni rukovodilac zaštite od štetnog djelovanja voda (Pravni rukovodilac odbrane od poplava na vodnom području sliva Jadranskog mora)	Damir Mrđen: 036/397-884
	Zamjenik glavnog rukovodioca zaštite od štetnog djelovanja voda (Zamjenik glavnog rukovodioca odbrane od poplava na vodnom području sliva Jadranskog mora)	Anel Nurković: 063/290-106 Napomena: Poslati fax na broj:036/397-883 i prvo zvati Anela Nurkovića, u slučaju da nije dostupan zvati Emila Bakulu. Emil Bakula: 063/993-501
	2. Federalna uprava civilne zaštite	Tel: 033/779-450 Fax: 033/779-499
3.	Centar za obavještavanje i uzbunjivanje u kantonalnoj upravi civilne zaštite – HNK Mostar	121; 036/327-387; 063/000-121 Fax: 036/333-769
4.	Dispečerski centar Mostar (EP HZHB)	036/ 333-252 ili 036/ 335-222 063/ 319 001 fax 036/ 333-253
5.	MUP Mostar	122; 036/383-232; 036/310-654



Prilog 4 - Primjer obrasca žalbe

Obrazac žalbe HE Salakovac				
Referentni broj žalbe (popunjava Focal Point):				
Kontakt podaci (može se poslati anonimno)	Naziv(i):			
	Adresa:			
	Telefon:			
	E-pošta:			
Kako biste željeli da vas kontaktiraju (provjerite jedan)	Poštom/poštom: <input type="checkbox"/>	Telefonom: <input type="checkbox"/>	Putem e-maila <input type="checkbox"/>	Bez kontakta <input type="checkbox"/>
Preferirani jezik	<input type="checkbox"/> Bosan/Hrvatska /Srpska (odabrana jedna)	<input type="checkbox"/> Engleski		
Pružite detalje o svojoj žalbi. Molim vas, opišite problem, šta se desilo, kome se desilo, kada i gdje se desilo, koliko puta, itd. Opišite što detaljnije možete.				
Koje je vaše predloženo rješenje za žalbu, ako je imate? Postoji li nešto što biste željeli da EPBiH ili neka druga strana/osoba uradi da riješi problem?				
Kako ste poslali ovaj obrazac za projekat?	Pošta <input type="checkbox"/>	E-pošta <input type="checkbox"/>	Uživo <input type="checkbox"/>	
	Ostalo (precizirati) <input type="checkbox"/>			
Ko je popunio ovaj obrazac (ako nije osoba navedena gore)?	Ime i kontakt podaci:			
Potpis				



ZAPISNIK SA JAVNE KONSULTACIJE I PREZENTACIJE PROJEKTA

Projekat povećanja kapaciteta obnovljivih izvora (P513984)

SURE projekat — Scaling Up Renewable Energy (P513984)

1. OPŠTI PODACI

Naziv projekta:	SURE projekat — Scaling Up Renewable Energy Project (P513984) Komponenta 2. Projekat povećanja kapaciteta obnovljivih izvora u nadležnosti EPBiH Podkomponenta 2.1. – Rehabilitacija Hidroelektrane Salakovac
Implementator:	JP Elektroprivreda Bosne i Hercegovine d.d. -Sarajevo
Datum i vrijeme:	29.04.2026., 11:00 – 13:00
Mjesto održavanja:	Podružnica HE na Neretvi Jablanica, Jaroslava Černija, Jablanica
Broj prisutnih:	Ukupno: 16 (M: 9/ Ž: 7)
Predstavnici EPBiH:	dr.sci. Adis Bubalo, Amar Kevrić i Tarik Tanović
Predstavnic Svjetske banke:	Andrea Muharemović

2. DNEVNI RED

- Dobrodošlica i uvod,
- Prezentacija SURE projekta i podkomponente „Rehabilitacija Hidroelektrane Salakovac”,
- Prezentacija tehničkog dijela rehabilitacije hidroelektrane,
- Prezentacija zaštitinih dokumenta (ESMP, SEP, LMP),
- Prezentacija Mehanizma za žalbe,
- Diskusija – pitanja, komentari i prijedlozi učesnika

3. SAŽETAK PREZENTACIJE

SURE projekat — Scaling Up Renewable Energy Project (P513984), koji implementira JP EPBiH d.d. - Sarajevo vrijedan je 95 miliona EUR i razvijen je u partnerstvu sa Svjetskom bankom. Cilj projekta je podržati tranziciju ka niskougličnom, pouzdanom i fleksibilnom elektroenergetskom sistemu kroz finansiranje rehabilitacije hidroenergetskih postrojenja i proširenje distribuiranih obnovljivih izvora energije, posebno krovnih, solarnih fotonaponskih sistema u domaćinstvima (RSPV), uz ciljanu tehničku pomoć, čiji se dio implementira u Federaciji Bosne i Hercegovine od strane JP Elektroprivreda Bosne i Hercegovine (EPBiH).

Podkomponenta projekta 2.1 (76 miliona €) pružit će podršku EPBiH u reahabilitaciji jedne od najznačajnijih komponenti u okviru svog hidroenergetskog portfolija – Hidroelektranu Salakovac i to u cilju poboljšanja operativne efikasnosti i pouzdanosti pogona, kao i usklađenosti sa savremenim okolinskim i društvenim standardima. Primarno će se putem projekta zamjenom i obnovom ključnih mašinskih i elektro komponenti: turbina, generatora, transformatora i pomoćnih sistema, omogućiti realizacija cilja, te značajno produžiti vijek rada pogona. Sve aktivnosti će biti ograničene na postojeći objekat i njegove strukture, bez promjena u instalisanim kapacitetima, hidrološkom režimu i uslovima



Nacrt Plana uključivanja zainteresovanih strana Projekat povećanja obima obnovljivih izvora energije - Hidroenergetski projekat Salakovac

protoka. Iz navedenih razloga nema potrebe za izdavanjem građevinskih, okolinskih ili bilo kojih regulatornih dozvola. Sav proces reabilitacije će se primarno realizovati od strane naših iskusnih kadrova iz Podružnice, uz neophodan nadzor dobavljača opreme. Sve zahtjeve kreditora Svjetske banke po pitanju zaštite okoline, socijalnog aspekta i zaštite i sigurnosti radnika, a koji su u nekim elementima strožiji od onih definisanih u pozitivnim zakonskim propisima, u okviru kojih posluje EPBIH, namjeravamo primjeniti u cilju podizanja svijesti i unaprjeđenja sistema upravljanja.

Sljedeći dokumenti upravljanja okolinskim i društvenim rizicima pripremljeni za Projekat predstavljani su i razmatrani tokom konsultacija, zajedno sa relevantnim tehničkim informacijama vezanim za Projekat:

- Plan upravljanja okolišem i društvom (ESMP) - Izvještaj o okolinskom i društvenom auditu
- Plan angažmana zainteresovanih strana (SEP)
- Procedure upravljanja radnom snagom (LMP)

Ovi dokumenti definišu procedure, mjere ublažavanja uticaja, aranžmane za uključivanje zainteresovanih strana, zahtjeve za upravljanje radnom snagom, koji će usmjeravati implementaciju investicija u obnovljive izvore energije u okviru Projekta, u skladu sa okolinskim i društvenim standardima Svjetske banke (ESS1–ESS10). Gdje postoji razlika između standarda Svjetske banke i domaćeg zakona, primjenjuje se strožiji standard.

Predstavljen je mehanizam za žalbe (GM) odnosno: svako može uložiti žalbu pisanim putem, telefonski, e-mailom ili usmeno. Kontakt osoba: Tarik Tanović, tel. 036 758 108, t.tanovic@epbih.ba, Jaroslava Černija, Jablanica. Garantovani rok odgovora: 30 dana. Dokumenti su objavljeni i dostupni javnosti na uvid na zvaničnoj web stranici EPBIH: www.epbih.ba.

4. PITANJA, KOMENTARI I ODGOVORI

R.br.	Pitanje/Komentar	Ko je postavio?	Odgovor	Ko je odgovorio?
1.	Komentar: „Čini da ovo nije veliki zahvat i da nema uticaja na prostor i okoliš, kako se radi o zamjeni opreme staro za novo unutar postojećeg objekta i gabarita.“	Predstavnica Udruge „Dinarica“ Mostar	-	-
2.	Najavljeno je da će se postaviti pitanje/pitanja putem e-maila, međutim do isteka roka za postavljanje pitanja i komentare (05.05.2026.), nije došao nijedan dodatni komentar ili pitanje.	Pitanja su se očekivala od Udruge „Dinarica“ Mostar (Aarhus Centar)	-	-

PRILOZI:

1. Lista prisutnih
2. Poziv zainteresiranim stranama i medijima
3. Fotografije



Nacrt Plana uključivanja zainteresovanih strana
 Projekat povećanja obima obnovljivih izvora energije - Hidroenergetski projekat Salakovac

1. Lista prisutnih:

(Napomena: potpuna lista prisutnih na upit kod kontakt osoba, budući da zbog zaštite ličnih podataka nije moguće objaviti sve podatke)

LISTA PRISUTNIH
 JAVNA KONSULTACIJA – PREZENTACIJA
 SURE projekat – Scaling Up Renewable Energy
 Datum: 29. april 2026. | Mjesto: Jablanica

R. br.	Ime i prezime	Institucija/Organizacija	Kontakt (tel/email)	Pol (M/Ž)	Ranjiva grupa (da/ne)	Potpis
1		Agencija za vodno posredništvo fudbalnog mora		M		
2		— — — — —		M		
3		HE na Neretvi		M		
4		Sigetska Banka		Ž	NE	
5		UDRUGA DINARICA		M		
6		UDRUGA DINARICA MIGSTAR		Ž	NE	
7		HE na Neretvi Jablanica		M		
8		HE na Neretvi Jablanica		Ž		

Stranica 1 od 3



Nacrt Plana uključivanja zainteresovanih strana
Projekat povećanja obima obnovljivih izvora energije - Hidroenergetski projekat Salakovac

SURE PROJEKAT (PS13984)

R. br.	Ime i prezime	Institucija/Organizacija	Kontakt (tel/email)	Pol (M/Z)	Ranija grupa (da/ne)	Potpis
9		HE na Neretvi JABLANICA		Ž		
10		EPBiH - PIU		Ž		
11		JPEPBH - Služba za okoliš		Ž	NE	
12		JPEPBH HE na Neretvi		M	NE	
13		HE SALAKOVAC		M	NE	
14		HE na Neretvi Jablenica		M	NE	
15		HE na Neretvi Jablanica		M	MS	
16		JPEPBH - PIU		Ž	NE	
17						

Napomena: Podaci se prikupljaju u skladu sa ESS10 Suptelne Komisije

Stranica 2 od 3



Nacrt Plana uključivanja zainteresovanih strana
Projekat povećanja obima obnovljivih izvora energije - Hidroenergetski projekat Salakovac

Pregled dostavljenih poziva i objava saopćenja o SURE prezentacijama:

- ✓ **Raport**
<https://raport.ba/struja-s-vaseg-krova-elektroprivreda-bih-i-svjetska-banka-pokrecu-masovni-projekat-ugradnje-solarnih-panela>
- ✓ **Klix.ba**
<https://www.klix.ba/biznis/privreda/elektroprivreda-bih-ce-ucestvovati-u-finansiranju-instalacije-solarnih-elektrana-u-domacinstvima/260421047>
- ✓ **Fena**
<https://fena.ba/article/1676056/partnerstvo-elektroprivrede-bih-i-svjetske-banke-u-realizaciji-projekata-obnovljivih-izvora-energije>
- ✓ **Vijesti.ba**
<https://www.vijesti.ba/clanak/752590/krovovi-postaju-elektrane-prosumer-5000-mijenja-energetsku-sliku-bih>
- ✓ **Tip.ba**
<https://tip.ba/2026/04/21/partnerstvo-elektroprivrede-bih-i-svjetske-banke-u-realizaciji-projekata-obnovljivih-izvora-energije/>
- ✓ **Akta.ba**
<https://www.akta.ba/investicije/projekti/203736/epbih-i-svjetska-banka-pokrecu-projekat-obnovljivih-izvora-energije-sure>
- ✓ **Source.ba**
<https://www.source.ba/clanak/BiH/293752/Partnerstvo-EPBiH-i-Svjetske-banke-u-realizaciji-projekata-OIE>
- ✓ **Bosnainfo**
<https://bosnainfo.ba/ekonomija/svjetska-banka-i-epbih-ulazu-u-solar-i-modernizaciju-energetskog-sistema/>
- ✓ **Business Magazin**
EPBiH i Svjetska banka pokreću projekte obnovljivih izvora energije i solarnih sistema u BiH - Business Magazine
- ✓ **Energetski portal**
EPBiH širi kapacitete OIE uz podršku Svjetske banke | Energetski Portal
Biznis.ba: Svjetska banka i EPBiH ulažu u solar i modernizaciju energetskog sistema - Biznis.ba - Poslovni magazin
- ✓ **Fena**
Fena.ba | Najnovije vijesti iz BiH, regiona i svijeta



Nacrt Plana uključivanja zainteresovanih strana
Projekat povećanja obima obnovljivih izvora energije - Hidroenergetski projekat Salakovac

Pregled dostavljenih pozivnih pisama e-poštom, 21.4.2026. prema:

Federalna ministarstva i uprave
Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije
Federalno ministarstvo okoliša i turizma FBiH
Federalno ministarstvo prometa i komunikacija
Federalno ministarstvo prostornog uređenja
Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva
Regulatorna komisija za energiju u FBiH
Operator za obnovljive izvore energije i efikasnu kogeneraciju (Operator za OIEIEK) u FBiH
Zeničko-dobojski kanton: Ministarstvo za prostorno uređenje, promet i komunikacije i zaštitu okoline; Ministarstvo za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu; Ministarstvo za privredu
Tuzlanski kanton: Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice; Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Tuzlanskog kantona: Ministarstvo privrede
Javna preduzeća
JP „Elektroprivreda HZ HB” d.d. Mostar
Agencije/udruženja/fondacije
Agencija za vodno područje rijeke Save
Agencija za vodno područje Jadranskog mora
LAKS export-import d.o.o. Mostar
Udruženje sportskih ribolovaca "Neretva 1933" Mostar
Fondacija CURE, Sarajevo
Regionalni centar za obrazovanje i informisanje iz održivog rvoja za Jugosistočnu Evropu (REIC)
Centri/savezi
Udruženje Aarhus centar u BiH
Centar za ekologiju i energiju
Udruženje Eko forum Zenica
Udruga Dinarica
Savez općina i gradova FBiH
Jedinice lokalne zajednice
GRADOVI
Sarajevo, Tuzla, Mostar, Zenica, Bihać, Živinice, Cazin, Srebrenik, Goražde, Čapljina, Ljubuški, Konjic, Gradačac, Široki Brijeg, Visoko, Gračanica, Livno, Orašje, Bosanska Krupa, Zavidovići, Stolac, Lukavac, Novi Travnik
OPĆINE



Nacrt Plana uključivanja zainteresovanih strana
Projekat povećanja obima obnovljivih izvora energije - Hidroenergetski projekat Salakovac

Kanton Sarajevo: Stari Grad, Centar, Novo Sarajevo, Novi Grad, Ilidža, Hadžići, Vogošća, Ilijaš, Trnovo
Tuzlanski kanton: Banovići, Kalesija, Kladanj, Sapna, Teočak, Čelić, Doboj Istok
Zeničko-dobojski kanton: Kakanj, Tešanj, Žepče, Maglaj, Breza, Olovo, Vareš, Usora, Doboj Jug
Unsko-sanski kanton: Sanski Most, Velika Kladuša, Ključ, Bužim, Bosanski Petrovac
Srednjobosanski kanton: Travnik, Bugojno, Jajce, Vitez, Kiseljak, Fojnica, Gornji Vakuf-Uskoplje, Busovača, Donji Vakuf, Kreševo, Dobretići
Hercegovačko-neretvanski kanton: Čitluk, Jablanica, Prozor-Rama, Neum, Ravno
Zapadnohercegovački kanton: Grude, Posušje
Kanton 10 / Livanjski: Tomislavgrad, Drvar, Kupres, Glamoč, Bosansko Grahovo
Posavski kanton: Odžak, Domaljevac-Šamac
Bosansko-podrinjski kanton Goražde: Pale-Prača, Foča-Ustikolina



3. Fotografije





Nacrt Plana uključivanja zainteresovanih strana
Projekat povećanja obima obnovljivih izvora energije - Hidroenergetski projekat Salakovac

